

Војнопензионерске теме и дилеме

ЖИВОТ ЈАЧИ ОД СВИХ НЕДАЋА

Загазили смо у јесен, идемо према веома тешкој зими коју ће превасходно карактерисати недостатак енергената и пораст цена, очекује се усклађивање пензија у два наврата (новембар и јануар) за укупно око 20 одсто, а живот мора својим током. Сукоб у Украјини и многобројне кризе широм Земљиних меридијана прети да се, као пожар, прошире светом. Једини излаз из помало апокалиптичке ситуације јесте опстанак.

Министар финансија Синиша Мали изјавио је ових дана да ће од 1. јануара наредне године минимална зарада бити повећана за најмање 14 одсто, плате у јавном сектору за 12,5 одсто, а пензије кумулативно за више од 20 одсто. Са сајта Владе Републике Србије преносимо како се сагледава постојећа криза и шта ће држава учинити да грађани преброде недаће које ће их снаћи.

Мали је рекао и да нас очекује тешка зима, али да ће држава учинити све да грађани што мање осете последице огромне кризе. Министар је поновио и да ће од 1. јануара 2023. године расти плата у јавном сектору и то, као што је председник Србије Александар Вучић и обећао, за 12,5 одсто, односно 25 одсто за војна лица.

Када је реч о пензијама, Мали наводи да је већ од 1. новембра планирано повећање пензија за 9 одсто, док је додатно повећање планирано од 1. јануара.

„Више од 20 одсто кумулативно од 1. јануара повећавамо пензије нашим најстаријим суграђанима“, рекао је Мали и додао да је важно да грађани осете кризу што мање.

Он је оценио да је веома важно да плате и пензије буду повећање изнад нивоа инфлације тако да у реалном износу грађани не само да имају одржан животни стандард, него да то буде још боље у условима кризе. И поред повећања минималне цене рада, плата и пензија није заустављена ниједна инвестиција те да се у Србији и даље гради свих 10 нових ауто-путева и брзих саобраћајница.

„Покушавамо на сваки могући начин да негативне последице огромне кризе наши грађани што мање осете, а кроз њу можемо само сви заједно да прођемо“, рекао је Мали.

Он је истакао да не жели да буде велики песимиста, али да нас чека тешка зима, што потврђују и изјаве председника Вучића, али и лидера много развијених земаља попут француског председника Емануела Макрона.

Подсећајући да криза траје већ трећу годину у целом свету због ковида и рата у Украјини, Мали је истакао да смо дошли у ситуацију да имамо проблема у снабдевању енергентима који су можда најважнији за функционисање једне економије, једног друштва.

„У прошлом периоду нисмо ни помислили да нећемо имати струје или гаса. Сада долазимо до ситуације да постоје велики проблеми у снабдевању, не само да добијете струју или гас, већ су це-

не отишле у небеса. Толико у небеса да више није реално куповати струју за 700 евра по мегават сату или гас за 4.200 долара по хиљаду кубних метара. Дакле то су невероватне цене, цене које потпуно мењају начин на који једна економија може да функционише“, рекао је Мали.

Подсећа да је у годинама уназад просек цене струје био око 50 до 100 евра у овом периоду, а да је а сада 700.

„За предузеће, фабрике које користе гас, ако је некада било 400, 500, 600, 700 долара сада је 4.200. Њему је цена инпута порасла пет, шест, седам пута“, рекао је Мали и додаје да цена енергената утиче на све.

Министар је истакао и да држава опет преузела највећи терет кризе на себе.

„Ми и даље имамо много нижу цену струје. Просечан рачун за струју за грађане је 43 евра у односу на 700 евра по колико је увозимо. И ту разлику покрива ЕПС, односно држава. Исто је и за предузећа. Ако се не вaram цена за предузећа по мегавату је 95 евра, дакле опет је на веома директан начин држава стала иза привреде, иза економије и покушава да им колико толико помогне да не осете огроман удар“, рекао је Мали.

Он је подсетио да држава и даље контролише цене горива на пумпама, да је обезбедила гас у складовима...

„За сада нам се пуне складишта у Мађарској. Банатски Двор, наш део са тих 270 милиона кубних метара гаса је већ попуњен. Гледамо да што више енергената обезбедимо“, рекао је Мали.

Он је подсетио и да је Влада донела одлуку да се укине декоративно осветљење како би се штедело што више и упутио апел грађанима да сви учине што је до њих како би уштедели струју.

„Што више штедимо, мање ћемо трошити, мање ћемо увозити и колико - толико сачуваћемо наш буџет, јер питање је када се ово завршава. Све гледамо до краја године, али грејна сезона траје до априла, дакле седам месеци“, рекао је Мали и додао да се сваког дана држава бори да прође ову зиму са што мање негативних последица.

Међутим оно што охрабрује, каже Мали, је податак Завода за статистику да је проценат незапослености 8,9 одсто у другом кварталу ове године.

„Имамо стопу раста нашег БДП 3,9 одсто у другом кварталу, 2,4 милијарде евра до 20. августа страних директних инвестиција ушло је у нашу земљу, али

видећемо сада трећи и четврти квартал“, рекао је Мали.

Он је поновио и да се држава бори и чини све да се одржи раст наше економије, да привреда ради и функционише и у изузетно тешким условима.

Позајмица од милијарду долара од УАЕ уз три одсто камате одличан је посао – рекао је Мали. – Новац је све скупли, што ће утицати на мању стопу раста у целом свету и рецесију. Ми ћемо ову милијарду искористити да вратимо старе дугове. Имамо довољно новца да преживимо ову и следећу зиму. Криза ће бити све већа и већа, а ми ћемо се борити да нашим грађанима обезбедимо да што мање осете негативне последице.

Шта је у овом тренутку за све грађане најважније? О томе министар Мали није говорио. Дугогодишње искуство нам указује да ће произвођачи робе, пружаоци услуга, а нарочито трговци чекају на стартној линији својеврсне трке како би што више и у неколико наврата повећали цене и остварили екстрапрофит. Неке од таквих покушаја држава је у последње време спречила ограничавањем цена или одређеним економским мерама. Верујемо да су и надлежни у државним органима спремни да промтно реагују на све махинације оних који су у прилици да диктирају цене. Нажалост нема услова за тржишно надметање и деловање понуде и потражње.

Србија је у односу на друге земље у некој врсти предности, јер је у прошлости имала својеврсну блокаду на границама, хиперинфлацију каква није забележена у свету, ригорозне санкције и заустављени доток нафте и петролејских прерађевина. Да, опстала је, упркос настојањима Запада да се Србији стегне омча око врата. Сачувала је слободу и после тешких ратова које је водила, а ни НАТО није успео да покори нашу земљу.

Држава би могла да се покаже ако би у времену које следи отпочела да враћа дуг пензионерима створен тако што је од 2014. до 2018. на основу сурогат закона умањила пензије. Правничка струка упућује да су пензије приватна имовина оних који су је стекли. Ако је држава раније ушла у посед дела пензија, да би стабилизовала јавне финансије, онда би сада када су финансије стабилне могла да отпочне да враћа дуг и тиме покаже да поштује популацију најстаријих грађана.

Живот је, ипак, јачи од свих недаћа и неправди.

Звонимир ПЕШИЋ

Председник Љубомир Драгањац поводом обележавања 29-годишњице УВПС

ПОНОСНИ НА УЧИЊЕНО

Навршило се 29 година од како је на друштвену сцену Србије ступила нова организација која је у форми удружења грађана окупила војне пензионере да би свестраним активностима утицала на заустављање негативног тренда статусних и других питања од значаја за пензионисане официре и под-официре. Удружење војних пензионера Србије било је и остало главни ослонац у решавању важних питања наше популације.

У тешким и сложеним условима 1993. године, када је после разбијања СФРЈ нова држава (СРЈ) била у вртлогу хиперинфлације и под санкцијама међународне заједнице, а Заједница социјалног осигурања војних осигураника, на основу Закона о Војсци Југославије и Уредбе Савезне владе, трансформисана у Фонд за социјално осигурање војних осигураника логично је било да се војни пензионери организују. Били смо у врло тешком положају у погледу остваривања стечених статусних права из пензијског и инвалидског осигурања, здравствене заштите, сталбеног збрињавања и друштвеног статуса.

Тадашњи савезни министар за одбрану Павле Булатовић (2. августа 1993. године), примио је делегацију војних пензионера а разговори су том приликом вођени на тему тешког положаја војних пензионера. Министар је упознат са одлуком да се припрема оснивање Удружења војних пензионера. Дао је „зелено светло“ за формирање Удружења и обећао да ће систем одбране, при војним клубовима и касарнама, уступити просторије и опрему за рад пензионера. За процес рађања и развоја организационе и функционалне идеје у формирању и раду Удружења основан је Иницијативни одбор који је на томе радио. То тело одржало је три седнице, а на трећој је донео одлуку да се оснивачке седнице Скупштине Удружења војних пензионера одржи 16. септембра у ондашњем Централном дому Војске у Београду.

У тексту првог Статута, који је усвојен на оснивачкој скупштини, дефинисано је да је Удружење интересна социјално-хуманитарна, нестраначка организација добровољно удружених војних пензионера ради остваривања интереса својих чланова на начелима солидарности.

Клицу за враћање урушених права и заштиту оних која су и свестране борбе дозвољеним демократским средствима, дакле оним легалним и легитимним, врло брзо прихватио је велики број пензионисаних официра и подофицира. Заживеле су организације широм Србије и фронтално, како бисмо рекли ми професионални војници, кренули у одлучну борбу, чија остварења сумирамо сваке године на редовним скупштинама или поводом Дана УВПС.

Оснивачи, од којих многи више нису међу нама, учинили су почетне напоре

дугих корака да организација заживи, а онда су личним ангажовањем дали пуни допринос активностима УВПС. Са дистанце од готово три деценије можемо да констатујемо да су били велики визионари, упорни борци за права војних пензионера и градитељи боље будућности. Поносимо се њима и одајемо им заслужено признање.

На седници изборне Скупштине УВПС одржаној у јуну ове године оценили смо резултате у протекле четири године, а посебно оне који су постигнути у минулих 12 месеци. Имајући на уму ту чињеницу, данас нећемо побројати сва постигнућа наше организације.

Ово је прилика да одлучно кажемо да ћемо у наредном периоду појачати активности како би пензијско и инвалидско осигурање прешло у надлежност Фонда за СОВО. Упоредо ћемо аргументовано захтевати од надлежних државних органа да војне пензије буду на нивоу како је то законом регулисано, односно како то заслужују они који су, не штедећи себе, одлучно бранили земљу.

У наредном периоду ћемо анализирати досадашње методе у раду УВПС, па ако наши чланови буду то захтевали, мењаћемо их како бисмо били ефикаснији у заштити постојећих и враћању умањених или укинutih права.

И поред тога што су активне и пензионисане старешине захтевали од Владе републике Србије да укине „брзе прсте“, то јест начин за доделу станова припадницима служби безбедности по повлашћеним ценама, то Влада није уважила, али је прихватила да се у стварању ранг-листи поштује радни стаж сталбених интересената. И даље ћемо указивати надлежним државним органима да то није добро решење и да би најбоље било да Влада додели одређени број станова Министарству одбране, а да се подела обави по правилнику који је усавршаван и примењиван више деценија.

У животном добу у којем се налазимо, за огромну већину војних пензионера питање свих питања јесте здравље. Радећи одговорно на задацима одбране земље нарушили смо здравље. Сложи-

ће те се, а о томе смо расправљали на више седница Главног одбора УВПС, здравствено осигурање војних осигураника већ више година није на оном нивоу какво би требало да буде. Није место ни време да ту чињеницу елаборирамо. Рећи ћу само то да ћемо остати упорни у захтевима, то јест да ћемо са више жара, заједно са надлежним из Управе за војно здравство, радити на подизању квалитета услуга на свим нивоима здравственог осигурања.

Наши најважнији задаци у будућности и даље ће бити:

- Унапређење статуса и угледа војних пензионера у друштву и одговарајуће позиционирање у локалним срединама;
- пружање помоћи војним пензионерима у остваривању основних права из области пензијског, инвалидског и здравственог осигурања и социјалне заштите; иницирање решавања проблема и доношење прописа ради побољшања статусног и материјалног положаја војних пензионера;
- остваривање сарадње са одговарајућим државним и другим институцијама, Војском Србије, као и сродним организацијама у земљи и иностранству;
- стварање услова за рад месних, општинских, односно градских организација УВПС, посебно простора;
- организовање посета и пружање подршке и помоћи оболелим, изнемоглим и усамљеним члановима;
- организовање посета јединицама Војске Србије, музејима, установама културе и историјским споменицима, облика рекреативног и забавног карактера и стварање повољних услова за одмор и опоравак војних пензионера;
- наставак помоћи колегама у складу са Правилником о социјалној и хуманитарној помоћи;
- настојање да се сходно објективним условима формирају клубови војних пензионера, пружање помоћи у њиховом организовању и раду.
- редовно информисање јавности о раду Удружења и проблематици војних пензионера, нарочито информисање војних пензионера путем гласила „Војни ветеран“ и Сајта УВПС.

Идуће године на овај дан обележићемо 30 година од формирања Удружења. Биће то прилика за још једну афирмацију наше организације у друштву.

Дозволите ми да на крају изразим задовољство што смо за свих ових 29 година очували јединство чланова Удружења и што предано негујемо изворне принципе на чијим основама смо окупили војнопензионерску популацију. Надам се да делите моје мишљење да смо поносни на све оно што смо учинили за војне пензионере.

Куповина станова у Краљеви, Крагујевцу, Врању и Сремској Митровици

И ДАЉЕ БРЗИ ПРСТИ

Из Управе за традицију, стандард и ветеране МО примили смо обавештење следеће садржине:

Обавештавамо вас да су дана **04.10.2022.** године расписани Јавни позиви за куповину станова у вишепородичним стамбеним објектима у **Краљеви, Крагујевцу, Врању и Сремској Митровици** и да су објављени у дневном листу Вечерње Новости, као и на сајту www.ssb-srbija.rs.

Право на куповину стана остварују лица која се налазе на списку лица која могу остварити право на куповину стана под повољнијим условима у складу са Законом о посебним условима за реализацију пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности („Службени гласник РС“ број 41/2018, 54/2019, 9/20 и 52/21), Уредбом о условима, начину и поступку за утврђивање испуњености услова за куповину стана под повољним условима у оквиру пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности („Службени гласник РС“ број 88/22) и Уредбом о начину, поступку и процедурама продаје станова и утврђивања редоследа лица која испуњавају прописане услове за куповину стана под повољним условима у оквиру пројекта изградње станова за припаднике снага без-

бедности („Службени гласник РС“ број 88/22).

Лица која немају трајно решену стамбену потребу или која имају неодговарајући стан, а која желе да остваре право на куповину станова могу да искажу намеру за куповину стана подношењем електронске пријаве и то:

- за Краљево од 17.10.2022. године у 12.00 часова до 21.10.2022. године у 12.00 часова
- за Крагујевац од 24.10.2022. године у 12.00 часова до 28.10.2022. године у 12.00 часова.
- за Врање од 10.2022. године у 12.00 часова до 04.11.2022. године у 12.00 часова и
- за Сремску Митровицу 11.2022. године у 12.00 часова до 11.11.2022. године у 12.00 часова.

Лица се пријављују путем линка који ће бити активан на сајту www.ssb-srbija.rs, на страни сваког појединачног града у предвиђеном термину. Након избора града, кликом на дугме „Пријава“ и након уношења тражених података, кликом на дугме „пошаљи“ прослеђује се пријава. Након извршеног утврђивања веродостојности података из електронских пријава и утврђивања редоследа лица која испуњавају услове за куповину стана под повољним условима по одговарајућим категоријама, а у складу са одредбама Уредбе о начину, поступку и процедурама продаје станова и утврђивања редоследа лица која испуњавају прописане услове за куповину стана под повољним условима у оквиру пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности („Службени гласник РС“ број 88/22), лица која испуњавају услове биће позивана према утврђеном редоследу ради обавештавања о терминима за почетак поступка купопродаје стана.

Обележен Дан српског јединства, слободе и националне заставе

БАКЉА СЛОБОДЕ

Код јарбола на Багдали, у складу са државним програмом обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије, 15. септембра одржана је пригодна свечаност. Прослављен је Дан српског јединства, слободе и националне заставе, установљен пре две године.

Циљ успостављања новог празника представља оснажавање јединства српског народа у Србији и Републици Српској, али и јачање култа националне заставе. Овај датум (15. септембар) симболично је одабран као сећање на дан када је пробијен Солунски фронт 1918. године.

Пред бројним представницима руководства Крушевца, директора јавних предузећа и установа, Војске и полиције, окупљеним грађанима, обратила се градоначелник Јасмина Палуновић: „Ово је застава нашег јединства, са циљем да сачувамо српски идентитет и право да будемо оно што јесмо – народ који има своје име, историју, културу, језик, веру, традицију, постојање. Ми смо народ који је опстао на историјској сцени зато што се боримо, а

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у септембру 2022. Године

ДРУГ ДРУГУ

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 3. октобра 2022. године, размотрио захтеве достављене у септембру 2022. године и донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника

ОпОр Краљево ЖПБ: 34.000,00 – по члану 9.886,48 динара;

ОпОр Ужице ТД: 34.000,00 – по члану 7.226,14 динара;

ОпОр Нови Сад ЕГ: 34.000,00 – по члану 6.044,15 динара;

ОпОр Врање ПБ: 36.000,00 – по члану 11.004,36 динара;

ОпОр Панчево БЖ: 27.000,00 – по члану 17.762,78 динара;

ОпОр Нови Сад ПМ: 32.000,00 – по члану 17.810,00 динара;

ОпОр Ниш ПС: 34.000,00 – по члану 12.439,61 динара;

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника, без ограничења по издржаваном члану.

ОпОр Земун МБ: 25.000,00 –

ОпОр Панчево ХС: 10.000,00 –

ОпОр Ниш ВГ: 20.000,00 –

ОпОр Панчево ММ: 10.000,00 –

ОпОр Суботица ХЈ: 25.000,00 –

ОпОр Зајечар КК: 15.000,00 –

ОпОр Земун СГ: 25.000,00 –

ОпОр Крагујевац СМ: 20.000,00 –

Новчана средства ће бити уплаћена на текуће рачуне до 10. октобра 2022. године. Захтеви који буду достављени од 1. октобра до 31. октобра 2022. године, биће решавани почетком новембра 2022. године.

Захтеви, за доделу социјалне и хуманитарне помоћи, који су достављени закључно са 30. септембра 2022. године су сви решени.

лакше ћемо се борити са заједничком свешћу и идентитетом. Наша застава је кроз славну историју показала да је више од заставе, да је бакља слободе.

У уметничком програму учествовали су вокални солисти Кристина Дамњановић, глумца Крушевачког позоришта Предраг Милековић и ученик ниже музичке школе „Стеван Христић“ – Лука Бркић. Реализатор програма је Културни центар.

Друга седница Главног одбора Скупштине УВПС

УПУЋЕНА ПОРУКА ПРЕДСЕДНИКУ ВУЧИЋУ

Удружење војних пензионера Србије предлаже аутономно уређење пензијског система војних осигураника, тако што би се износ пензије утврђивао у одговарајућем проценту (85%) од износа плате у последњем месецу пред пензионисање, пензије усклађивале са порастом плата у Војсци, а послови пензијског осигурања вратили у делокруг Фонда за СОВО.

У Хорској сали Дома ВС у Београду 16. септембра одржана је седница Главног одбора УВПС којој је председавао председник Љубомир Драгањац. Осим усвајања записника са претходне седнице и извештаја о раду у претходном периоду, на дневном реду је било усвајање садржаја обраћања председнику Републике Србије Александру Вучићу, доношење Одлуке о додели признања поводом 29-годишњице УВПС, информација чланова ГлОд о стању и проблемима а и мерама које се предузимају за њихово решавање и разно.

На почетку је усвојена одлука о посебном признању истакнутом члану Марку Неговановићу у виду симбола војничке професије. Реч је о официрској сабљи. Предлог је образложио Љубомир Драгањац који је бирањем речима говорио о генерал-потпуковнику Марку Неговановићу. Поред изношења биографских података, рекао је да је Неговановић све школе завршио одличним успехом и увек је био међу најуспешнијима. Обављао је значајне трупне и командне дужности, од којих се посебно издвајају: начелник Политичке управе, начелник Управе безбедности и министар одбране Републике Србије. Службене оцене су му биле или „нарочито се истиче“ или „одличан“. Радио је у многим гарнизонима готово у свим републикама СФРЈ. Оставио је дубок траг у систему одбране. Члан је Удружења војних пензионера Србије од оснивања и у више сазива је биран у Главни одбор Скупштине УВПС. Пензионисан је 1992. године.

„Драги наш друже Марко. Нека те ова сабља подсећа на другове у нашем удружењу, нека буде светиња коју ћеш чувати. Желимо ти још много година живота у заједничком дружењу и раду, рекао је Љубомир Драгањац урчујући сабљу.

Симбол витештва

Миломир Миладиновић је подсетио на то какав је симбол сабља. Рекао је

Председник УВПС
Љубомир Драгањац

да је она хладно оружје и била је основно оружје свих учесника ратова. Касније је постала симбол само руководаца. У 19. веку у Србији носили су је општински капетани. У војсци код нас коришћена је до Другог светског рата. После Другог светског рата је укинута. Користила се само за протоколне обавезе предавања рапорт државницима. У Првом српском устанку Карађорђе је наручио 300 сабљи из Русије, које су прековане испод Калемегдана. Аустроугарски канцелар Јохан Стадион је забранио увоз ашова, лопата и пијука да их Срби не би прековали у сабље. У турско време Србин је могао да носи кубуре, али не и сабље. Она је симбол витештва. До 1996. није се производила на простору Србије и Југославији. А онда је деведесетих почела производња у „Импи“ Земун, па у предузећу „Статус стил“, чији је власник Душица Танасковић. Сабља је симбол витештва...

На сечиву пише „Не вади ме без повода, не враћај ме без части. Сабља је тако постала статусни симбол.

Обраћајући се присутнима Марко Неговановић је рекао да је лично дирнут и позитивно погођен доделом овако високог признања. Јер војничка сабља је симбол српске војничке славе.

„Ово је и признање вама. Кроз протеклих 29 година наше удружење је прошло младалачко доба, затим зрелост и данас се налази у пуној мушкој снази. Сви показатељи који говоре о раду удружења су позитивни. Критикују нас појединци да нисмо остварили идеале, оно највише што се могло остварити. Такви траже неког Бога јер је он симбол идеала и пуноће. Ми мо-

Обраћање председнику РС Александру Вучићу

ВРАТИТИ ПЕНЗИЈЕ У ФОНД ЗА СОВО

После одлуке Главног одбора Скупштине УВПС да се председнику Србије Александру Вучићу упути писмо, чији је текст усвојен на седници одржаној 16. септембра, председник УВПС Љубомир Драгањац обратио се председнику Вучићу следећим речима:

„Господине председниче Републике Србије,

Обраћамо Вам се у име војних пензионера, чије су пензије последњих година, иако увећаване, реално мање. Наглашавамо да се непрекидно повећава разлика између плата професионалних припадника Војске Србије и пензионисаних припадника Војске Србије, који су деценијама часно и са успехом обављали значајне и тешке дужности у области одбране земље.

Урушавање војних пензија, у односу на плате професионалних припадника, започето је изменама Закона о Војсци Југославије (од 1. 1. 2008. године), када се пензије не усклађују са кретањем плата професионалних војних лица, што је довело до великог заостајања пензија у односу на плате. До измене закона, пензије су биле на нивоу од 85 одсто у односу на плате, а сада су у просеку на око 60 одсто од плате. Променом тога закона и измештањем система пензијског и инвалидског осигурања војних лица из

Фонда за социјално осигурање војних лица (Фонд за СО-ВО) у Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Србије (од 1. 1. 2012. године) створене су драстичне разлике у висини пензија старешина истог чина и положаја, што се раније није догађало. Стога Удружење војних пензионера Србије предлаже аутономно уређење пензијског система војних осигураника, тако што би се износ пензије утврђивао у одговарајућем проценту (85%) од износа плате у последњем месецу пред пензионисање, пензије усклађивале са порастом плата у Војсци, а послови пензијског осигурања вратили у делокруг Фонда за СОВО.

Посебно истичемо чињеницу да пензије нису усклађиване током трајања Закона о привременом уређивању начина исплате пензија, чиме је проузроковано додатно заостајање пензија за платама. Све је више појединаца у редовима пензионера који сматрају да су дискриминисани у односу на професионалне припаднике Војске, то јест да су мерама званичних државних органа стављени у положај грађана другог реда, који се све више сиромаше.

Полазећи од напред изложеног, очекујемо од Вас као председника Републике Србије и врховног команданта Војске Србије да се, и поред Ваших бројних обавеза, напред изложено размотри, а да Влада Републике Србије и други државни органи ситуацију свестрано анализирају и донесу одлуке у складу са принципима правде и тиме пронађе решење за ублажавање све веће разлике између плата професионалних припадника Војске и месечних примања пензионисаних припадника.

Висина плата и пензија професионалних припадника војске, сигурно, утиче и на младе да се одреде и да радни век проведу на дужностима у систему одбране“.

жемо да остварујемо само постепено оно што желимо. Идеали су неоствариви, а циљеви су оствариви. Наша организација је жива и велика организација. Она је људска. Човек је противуречан. Није чудно што се јављају

разлике. Што год смо међусобно ближе, ближе смо истини, акција ће бити ефикасније. Чувајмо организацију. Она је једина наша полуга и механизам за остварење пензионерских права, рекао је Неговановић, један од нај-

старијих чланова УВПС по годинама и стажу.

Информисање чланова ГлОд у оквиру 3. тачке дневног реда отворио је председник ИО Зоран Вучковић.

Након поздравне речи, детаљно је информисао о стамбеној проблематици, начину конкурисања за станове које гради Влада РС. Стамбена питања ће убудуће, како ствари стоје, војни пензионери решава-ти искључиво конкурисањем код Владе Србије.

У Београду још 3.000 станова

—Последња већа подела била је у Нишу у минулом фебруару, када подељено је 188 станова, на рачун размене за касарну „Бубањски хероји“. И ту је тачка. Нема буџета за станове. Постоји ранг-листа, али поделе нема. У 2021. години подељено је само 49. станова, од којих је војним пензионерима припало само 35%. У Нишу од 188 станова нашој популацији припало је само 48. Упутили смо акт министру одбране да се измени одлука, то јест да убудуће 60 одсто станова буде намењено активним припадницима, а 40 пензионисаним старешинама, казао је Вучковић.

Истакао је да се у Мини-

старству одбране налази 11.734. молби за стан, од чека 8.165 активних припадника система одбране, док су 3.169 молби поднели војни пензионери. Њих 1.809 нема никакав стан, а 1360 је са делимично решеним стамбеним питањем.

Свим основним организацијама је 9. августа достављено обавештење о две уредбе Владе Србије за куповину станова у Београду и Новом Саду. Према расположивим подацима у Београду ће се саградити 3.000 станова, а у Новом Саду још 200. Јавни позив за продају станова под повољним условима у оквиру пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности у Крагујевцу, Краљеву, Врању и Сремској Митровици биће расписан 4. октобра ове године.

Затим је Вучковић прочитао извештај потпредседника ИО УВПС, који је оправдано одсутан, а у вези са финансијским питањима, Упутством о финансијском пословању и обавези да га се сви придржавају, као и обавези достављања извештаја о финансијском

Бенефити за чланове УВПС

Од 1. јуна до 31. августа 2022. године у Удружење се добровољно учланило 26 војних пензионера, а својевољно је иступило 10 чланова. Бројно стање Удружења од 1. јуна до 31. августа 2022. године (три месеца) мање је за 203 члана.

На основу наведених података, препоручује се да се ступи у контакт са војним пензионерима који нису чланови. Треба их обавестити да приступањем у Удружење, имају веће могућности за остваривање права и интереса из области пензијског, инвалидског и здравственог осигурања, социјалне заштите, стамбеног збрињавања и доделе једнократне социјалне и хуманитарне помоћи. На тај начин пензионер, као члан Удружења, има одређене бенефите, тиме и Удружење. Што је бројније, веће су претпоставке у остваривању права, казао је Поповић.

Према слову Закона о заштити података, Дирекција РФ ПИО не дозво-

Решење о административној забрани попуњава (у три примерка) надлежна филијала фонда. Један примерак изјаве и решења задржава филијала, а два примерка враћа Оп-Гр организацији (један примерак за корисника пензије који је дао изјаву и један примерак за општинску – градску организацију).

Приступницу или опозив из Удружења, попуњене и потписане, доставити Извршном одбору ради евиденције и израде чланске карте.

Додела социјалне и хуманитарне помоћи

Помоћ се додељује на основу Правилника о додели социјалне и хуманитарне помоћи у Удружењу војних пензионера Србије. Од 1. јануара до 31. августа 2022. године решено је 156 захтева и исплаћено 4.116.000 динара, или у просеку 26.400 динара. Није било ни једне жалбе односно приговора на доделу ове помоћи.

Од 1. јуна 2022. године до 31. августа 2022. године, ова помоћ је додељена за 57 чланова Удружења и исплаћен износ од 1.431.000 динара или у просеку 25.100 динара. Помоћ је, како је и прописано, додељивана члановима УВПС који се налазе у тежем материјалном стању, по основу здравственог збрињавања и набавке медицинских помагала и члану породице преминулог, члана УВПС, од covid-19.

Од 1. 9. 2013. године, ова помоћ је додељена за 2.859 чланова УВПС. Исплаћено је 77.761.000 динара, просечно 27.200 динара.

Породицама, преминулог члана УВПС од covid-19, помоћ је додељена за 215 породица и исплаћено 6.054.000,00 динара.

Градске организације УВПС Ниш и Крагујевац су исплаћивале помоћ члану УВПС који су прележали ту болест. Градска организација УВПС Ниш је исплатила 40 помоћи у износу по 10.000 динара, а Градска организација УВПС Крагујевац 27 у износу по 5.000 динара.

Пензије

Пензије се исплаћују редовно. Усклађивање се врши по швајцарској формули 50% у односу на инфлације и 50% од увећања плата у јавном сектору. Просечна војна пензија је 62.415. То је просечно око 60% од плате професионалних војних лица.

Тако генерал-потпуковник има плату у просеку 202.654 динара, а пензија за ту плату износи око 120.000 динара, или 60% од плате. Плата пуковника просечно износи 153.391 динара, а пензија око 93.000 динара или 60%. Заставник I класе има плату 86.454 динара, док пензија износи 52.000 или 60% у односу на плату.

Повећање пензија које је најављено од 1. новембра 2022. године износиће 9%, према подацима са Сајта Министарства за финансије.

Све одлуке донете су једногласно

пословању за 2022 годину.

Члан Извршног одбора ГО УВПС Остоја Поповић обавестио је присутне да је председницима општинских-градских организација недавно достављен допис којим се препоручује да се поведе одређена активност око пријема нових чланова. На основу члана 7. Статута УВПС, чланови Удружењу добровољно приступају, у последње време опада број нових чланова. Одлив чланова Удружења, посебно природним путем, све је већи. Тако је број чланова Удружења од 1. јануара 2022. године до 31. августа 2022. године, мањи за 711 чланова. Пензионера је 30. 6. 2022. године било 33.122, а чланова Удружења 31. августа 2022. године 17.113.

Према подацима Дирекције Фонда ПИО, број војних пензионера у односу на број чланова Удружења је 51 одсто, што је процентуално најмање у последњих неколико година (кретао се између 60 и 65 одсто).

Јава да се дају спискови војних пензионера који нису чланови без њиховог пристанка. Спискове војних пензионера чланова Удружења, Дирекција РФ ПИО доставља на крају сваког месеца, на основу изјаве о приступању чланству.

Приступањем у Удружење, војни пензионер, на основу Одлуке Управног одбора Дирекције фонда за ПИО, Број 01.181-492/19 од 9.10.2019. године и Удружења војних пензионера Србије, попуњава и даје изјаву са којом се овлашћује РФ за ПИО да је сагласан да се на износ пензије стави административна забрана у корист УВПС, у износу од 0,2%. Изјава се попуњава у три примерка, оверава се потписом и печатом општинске-градске организације и заводи у горњем десном углу. Изјаве се, за сваког новог члана, достављају надлежној филијали РФ ПИО. Уз изјаву се обавезно доставља и последњи чек од пензије.

Војничку сабљу Марку Неговановићу уручио је председник УВПС Љубомир Драгањац

Исплата од 9% није могућа без измене Закона о ПИО. Зато је у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања формирана радна група за измене овога Закона, који ће се после формирања нове Владе, заједно са осталим законима и Законом о буџету за 2023. годину, усвојити у Скупштини и створити правни основу за исплати у децембру 2022. године.

Изменама овог Закона, предлог је да се швајцарска формула коригује, у већем проценту од плата (70% па до 100%).

Плате професионалних војних лица ће од 1. јануара 2023. године бити увећане за 25%, чиме ће се још више увећати разлика између плата и пензија.

Здравствено обезбеђење

Доктор Славољуб Сталетовић, члан ИО задужен за здравствену заштиту истакао је да је епидемиолошка ситуација стабилнија. Остварени су директни контакти са министром одбране, начелником Управе за војно здравство, директором Фонда за СОВО, њиховим сарадницима и лицима задуженим за здравствену заштиту, што је довело до позитивних помака у остваривању здравствене заштите.

Лакше се долазило до лекара примарне здравствене заштите, специјалистички прегледи и дијагностичке процедуре су дуго одлагани, један део чланова успео је да то реализује, а и на нивоу терцијерне заштите (ВМА) начињен је позитиван помак.

Почело се са решавањем неких од проблема у војном здравству, који су покренути током разговора са начелником Управе за војно здравство, у фебруару ове године.

Успостављена је заштићена војна информациона мрежа „Рамон“, чиме је створена основа да се компјутерски повежу војноздравствене установе, да

се смањи администрација, омогући боља комуникација између установа, да се уведу електронски картони и е-рецепти. Омогућена и компатибилност са цивилним системом, тиме и довођење у исти положај војних осигураника који здравствену заштиту остварују у цивилним здравственим установама.

У претходном периоду набављена је нека нова опрема за ВЗУ, а један број здравствених радника је примљен у радни однос. Улагања у војно здравство су далеко од реалних потреба.

На основу одлуке министра одбране војни пензионери су могли, без заказивања, од 3. до 10. августа у Н. Саду, Нишу и Београду да обаве кардиолошке прегледе, а у Београду и офталмолошке. Речи захвалности упућене су Управи за војно здравство као организатору, ВБ Ниш, ВБ Н. Сад и ВМА.

Фонда за СОВО се ангажује на дефинисању и реализацији картица за војне осигуранике, а у току је израда новог Правилника за рехабилитацију. На основу доступних информација може се рећи да ће журније бити решавани захтеви војних осигураника у надлежности Фонда за СОВО.

Предлог Закон о здравственој заштити и здравственом осигурању, у чијој реализацији је активно учествовало и УВПС, прошао је све процедуре и очекује се његово доношење, односно стављање у Скупштинску процедуру, после формирања Владе.

Како је претходних година било проблема у реализацији вакцинације против сезонског грипа, поготово за војне осигуранике где нема војноздравствених установа, Удружење се крајем августа обратило Управи за војно здравство и замолило да се у сарадњи са Фондом за СОВО и Сектором за буџет и финансије уложи додатни напор како би вакцинација војних осигураника почела кад и осталих грађана Србије.

Проблеми на видело

Очекује се да се позитивни помаци у војном здравству наставе у смислу даљег унапређења материјалног статуса запослених, веће кадровске попуњености, бољег опремања, настављања инфраструктурних радова, побољшања законске регулативе, информатичке надградње...

Четврта тачка дневног реда значила је усвајања текста обраћања председнику Александру Вучићу у вези са пензијским осигурањем. Предлог текста једногласно је прихваћен.

Драган Петровић из Пирота је, по том, упознао присутне са проблемима у остваривању здравствене заштите војних осигураника и некоректним од-

носима појединих здравствених радника према војним осигураницима, говорио је о недостатку електронских рецепата. Такође је изнео проблеме које су имали војни пензионери прошле године у вези са вакцинацијом против сезонског грипа.

Суштинско питање Удружења, наводи Симеон Туманов, је пријем нових чланова а то потврђују и подаци. Изнео је новобеоградско позитивно искуство у акцији учлањења, организованој 2018. године, а и споменуо симболичну награду од 300 динара онима који учлане нове војне пензионере.

Искуство нишке организације говори да је пријем нових чланова јако важан, како наводи Зоран Јашовић. Оне који ступају у УВПС треба упознати са програмом. Такође су потребни чешћи контакти са члановима, а и правовремено информисање о актуелним питањима везаним за стамбену политику, пензије и здравствену заштиту.

На позив управника Војне болнице Ниш, пуковника др сци. мед. Вељка Милића, одржан је састанак којем су присуствовали председник нишке организације Зоран Јашовић и председник комисије за здравство УВПС Ниш, Витомир Панчић. Сусрет је био изузетно користан за решавање проблема.

Радоје Томашевић из Краљева предлаже да се учесници у расправама на седницама Главног одбора обавезу да своје дискусије прилажу у писменој форми, како би веродостојније могле да се тумаче. Њихова искуство је да треба много више радити активацији чланова Удружења и да је веома значајна сарадња са локалним органима.

Већа брига о болеснима

Краљевачка организација УВПС, заједно са Цивилном заштитом и Црвеним крстом Краљева, организују 13. октобра акцију чишћења и сађења цвећа.

Војни пензионери из Краљева истичу да имају проблем у вези са прегледима на ВМА. Они се обављају у касним терминима, па често не успевају да обаве све планиране прегледе и дијагностичке процедуре.

Коста Новаковић из новобеоградске организације предлаже реактивирање рада Комисије за прилагођавање рада Удружења, а и више времена за дискусију.

За одржавање и повећање броја чланова, неопходна је већа брига о члановима када су болесни, усамљени, немоћни или када им је потребна нека врста помоћи, истакао је Драгослав Грујић из Смедеревске Паланке.

Живан Марковић, из Панчева изнео је њихова искуства у сарадњи са локалном самоуправом и на нивоу институција. Панчевачка организација је успела да обезбеди превоз за Београд и коришћење базена без надокнаде, затим лекове за дужи период, када за то постоје оправдани разлози.

Извештај о раду између 1. и 2. седнице ГлОд УВПС

ЗНАЧАЈНИ ПОМАЦИ

Од 10. јуна до 7. септембра тежиште рада органа Удружења било је на Решавању статусних питања пензионера, разрешењу текућих проблема у органима Удружења, праћењу стања чланства и предузимању мера за учлањење и решавању текућих проблема здравствене заштите и стамбеног обезбеђења.

Између две седнице Главног одбора, Удружење је сачинило допис којим се препоручује општинским - градским организацијама да на погодан начин ступају у контакте са војним пензионерима, који нису чланови Удружења и сугеришу им да приступе Удружењу. Учлањењем војни пензионери могу брже и лакше да остваривању своја права и интересе из области пензијског, инвалидског и здравственог осигурања, социјалне заштите, стамбеног збрињавања и могућности доделе једнократне социјалне и хуманитарне помоћи. На тај начин пензионер, као члан Удружења, има одређену корист а и Удружење, јер што је бројније, већа је претпоставка у остваривању наведених права.

У протеклом периоду корисницима војне пензије, Удружење је пружало стручну и сваку другу помоћ, непосредно у Удружењу и у Оп-ГрОр на информисању и путем сајта Удружења и листа „Војни ветеран“ о свим статусним и другим питањима од значаја за војне пензионере.

Здравствена заштита

У извештајном периоду између седница ГлОд и ИзОд ГлОд наставили су активно ангажовање на решавању здравствене заштите војних осигураника.

Стабилнија епидемиолошка ситуација, везана за пандемију корона вирусом, као и директни контакти, када су околности то дозвољавале, представника УВП Србије са Министром одбране, директором Фонда за СОВО, начелником УВЗ, њиховим сарадницима и лицима задуженим за здравствену заштиту војних осигураника, довели су до позитивних промена у остваривању здравствене заштите.

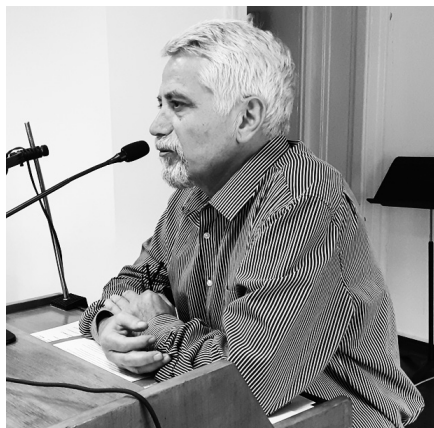
Лакше се долазило до лекара на нивоу примарне заштите у војноздравственим установама. Специјалистичке прегледе и дијагностичке процедуре, које су дуго чекали, један део чланова успео је да реализује, а и на нивоу терцијерне заштите(ВМА) учињен је позитиван напредак.

Стамбено обезбеђење

У периоду између две седнице Главног Одбора није било поделе станова,

Симеон Туманов (први здесна)

Др Славољуб Сталетовић

тако да није дошло ни до какве измене на ранг-листама. Због пандемије у последње две године такође је подељен веома мали број станова, од чега је војним пензионерима припало само око 25 %.

Влада Р. Србије у августу месецу ове године усвојила је две нове уредбе којима се регулишу услови за куповину стана за припаднике снага безбедности (јетини станови), на које имају права и КВП.

У овим уредбама регулисана су три критеријума по којима ће се утврђивати редослед за куповину стана на локацији Београд и Нови Сад.

Према првом критеријуму редослед на ранг-листи ће се утврђивати на основу ефективног радног стажа, израженог у данима, који Управа за традицију стандард и ветеране доставља Генералном секретаријату Владе Р. Србије. Други параметар је тачно време када је извршена пријава електронским путем. Трећи критеријум је да лице које се пријави, право приоритета на локацији Београд има ако му је пријављено пребивалиште у Бе-

ограду пре 26. 7. 2019. године, а на локацији Н. Сад, приоритет имају лица са пријављеним пребивалиштем на територији АП Војводине пре 25. 5. 2021. године.

Право на куповину стана имају лица која немају никакав стан, као и они који имају делимично решено стамбено питање, конкурисањем за било коју структуру стана.

Социјална помоћ и пријем чланова

У протеклом периоду, Удружење је материјално најугроженијим и тешко болесним члановима додељивало једнократну социјалну и хуманитарну помоћ. У периоду, од 1. јуна 2022. године до 31. августа 2022. године, ова помоћ је додељена за 57 чланова Удружења и исплаћен износ од 1.431.000 динара.

Од 1. јуна 2022. године до 31. августа 2022. године у Удружење се доброволно учланило, односно је примљено 26 нових чланова, а самостално је иступило 10 чланова. Бројно стање Удружења је за период од 1. јуна до 31. августа 2022. године (за три месеца) мање је за 203 члана.

Да би Удружење и даље деловало у иницирању и решавању статусних и других питања својих чланова, потребно је стално омасовљење Удружења пријемом нових чланова. Приликом пријема нових чланова потребно је да се попуни Изјава и Решење о административној забрани, у три примерка, како је прописано Уговором о пословној сарадњи, и доставити надлежној филијали Фонда за ПИО, а Приступницу и Опозив са уписаним подацима, име и презиме корисника пензије, тачну адресу становања, број поште, ЈМБГ и исплатни број који се налази на чеку од пензије достављати Извршном одбору.

ДОДЕЛА ПРИЗНАЊА

На основу члана 16. тачка 19. и члана 53. Статута УВПС и члана 2., 33. и 34. Правилника о додели признања УВПС, Главни одбор Скупштине УВПС на 2. седници одржаној 16. 9. 2022. године доноси

ОДЛУКУ о додели признања

ПОВЕЉА УДРУЖЕЊА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА СРБИЈЕ

се додељује:

Пуковнику **ВАНИЗЕЛ ПЕТКОВУ** председнику Савеза официра и подофицира у пензији и резерви Бугарске
ДРАГАНУ ДАБЕТИЋУ, секретару ГрОрг УВПС Зајечар
СЛАВОЉУБУ ПЕТРОВИЋУ, члану ГрОд УВПС Врање
ГОРАНУ МИШКОВИЋУ, секретару ГрОд УВПС Крушевац
РАТКУ ЂОРЂЕВИЋУ, председнику ГрОрг УВПС Ужице
МИЛОРАДУ МАРКОВИЋУ, секретару ОпОрг УВПС Нови Београд

ПЕТРУ КОВАЧЕВИЋУ члану МОр „Бежанијска Коса“

ОпОрг УВПС Нови Београд

ДУШКУ СТОЈКОВИЋУ члану МОр „Бежанијска Коса“

ОпОрг УВПС Нови Београд

ДАНИСЛАВУ БОЈАНИЋУ, благајнику ГрОрг УВПС Сремска Митровица

ЂУРУ БАНИЋУ члану ГрОд УВПС Нови Сад

Повеља се додељује за изванредан вишегодишњи допринос развоју, унапређењу и афирмацији Удружења војних пензионера Србије.

ПЛАКЕТА УДРУЖЕЊА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА СРБИЈЕ

додељује се:

Пуковнику **ОГЊЕНУ ПЕТРОВУ** потпредседнику Савеза официра и подофицира у пензији и резерви Бугарске

СТАНИШИ МИЛОВАНОВИЋУ, члану МОр УВПС Сурчин

ОпОрг УВПС Земун

ЖИВАНУ ЈАНКОВИЋУ, члану МОр УВПС Сурчин, ОпОрг

УВПС Земун

КИРИЛУ ДИМИТРОВУ, председнику НзОд ОпОрг УВПС

Чукарица

БОРИВОЈУ ДРАГИЧЕВИЋУ, председнику НзОд ГрОр

УВПС Врање

МИРЈАНИ КАНАЧКИ, члану ГрОд ГрОр УВПС Ужице

АВДИ ГОЛИЋИЈУ, председнику МОр ОпОрг УВПС Прокупље

ЖИВКУ ЈАЈИЋУ, члану ОпОд ОпОрг УВПС Прокупље

ЗОРАНУ МАРКОВИЋУ, председнику МеОр „Париска ко-

муна“ ОпОрг УВПС Нови Београд

ДРАГОМИРУ БОГУНОВИЋУ, потпредседнику МеОр „Бе-

жанијски блокови 1“ ОпОрг УВПС Ново Београд

РАТКУ КАТАЛИНИ, члану ОпОрг УВПС Нови Београд

РАДУ ШАРЧЕВИЋУ, члану ОпОрг УВПС Нови Београд

ЂУРИ БЕЧИЋУ, члану МеОр УВПС „Бежанијска коса“

ОпОрг УВПС Ново Београд

МИЛАНКИ ТАСИЋ, члану НзОд ОпОрг УВПС Палилула –

Стари Град

РОСИ ГРЕБИЋ, члану ГрОд УВПС Нови Сад

DELA CROCE NATAŠI, члану ГрОд УВПС Нови Сад

Плакета се додељује за постигнуте резултате остварене у реализацији програмских циљева УВПС и успешну сарадњу са Удружењем ВПС.

ЗАХВАЛНИЦА УДРУЖЕЊА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА СРБИЈЕ

се додељује:

АМБУЛАНТИ за физикалну медецину и рехабилитацију

Врање

МИЛКИ ШОЛАЈА, потпредседнику ОпОрг УВПС Звездара

ЉУБИЦИ ВУЧИНИЋ члану ОпОрг УВПС Звездара

РАДУ РАДАКОВИЋУ члану ОпОрг УВПС Палилула - Стари Град

МИЛЕНИ МИЛАДИНОВИЋ, члану ОпОрг УВПС Палилула

- Стари Град

СЛАВИШИ ВУЧКОВИЋУ члану ОпОрг УВПС Палилула -

Стари Град

ПЕТРУ ВУЧЕТИЋУ, члану ОпОрг УВПС Прокупље

РАТКУ МИЛОВАНКИЋУ, члану ГрОд УВПС Крушевац

СНЕЖАНИ ТЕСЛА, члану УВПС МОр УВПС Горња Ва-

рош ОпОрг УВПС Земун

ЛУИЗИ ЂУКИЋ, члану МОр УВПС Доњи Град ОпОрг

УВПС Земун

СТОИМЕНУ СТОИМЕНОВУ, члану УВПС МОр УВПС

„Сремчица“ ОпОрг УВПС Чукарица

ВЛАДАНУ НИКОЛИЋУ, члану УВПС и благајнику ОпОрг

УВПС Чукарица

ДРАГАНУ ЛОМОТИ, војном службенику вода за здрав-

ствену заштиту Гарнизона Врање

ПАВЛУ МИЛИНКОВИЋУ, председнику НзОд ГрОр УВПС

Сремска Митровица

ЈЕЛЕНИ МРЂА, члану ГрОд ГрОр УВПС Сремска Митро-

вица

ДРАГОМИРУ БАБИЋУ, ОпОрг УВПС Нови Београд

МИЛОСАВУ БЛАЖИЋУ, члану УВПС МОр „Бежанијска

коса“ ОпОрг УВПС Нови Београд

МИЛОЈУ ВИДАКОВИЋУ, ОпОрг УВПС Нови Београд

АНТОНУ БУРКЕЉЦУ, члану УВПС ОпОрг УВПС Нови Бе-

оград

ЈАСМИНИ ЋИРКОВИЋ, председници Актива жена ГрОр

УВПС Панчево

СЛАВКУ ТОМИЋУ председнику НзОд ГрОрг УВПС Пан-

чево

РАЈКУ МАНДИЋУ, члану ГрОд ГрОр УВПС Нови Сад

Захвалница се додељује за запажене резултате у омасовљењу чланства у организацијама УВПС, непосредној бризи о старим, болесним, изнемоглим и социјално угроженим члановима, у области здравствене заштите, информисања и реализацији других програмских задатака Удружења војних пензионера Србије.

КЊИГА,

се додељује:

МИЛОРАДУ БОДРОЖИЋУ, потпредседнику ГрОрг УВПС

Крушевац

МИЛКИ ЈОВАНОВИЋ, потпредседнику ГрОрг УВПС Кру-

шевац

ТОМИСЛАВУ ЈАКОВЉЕВИЋУ, члану ГрОд ГрОрг УВПС

Нови Сад

Књиге се додељују за запажену активност и постигнуте резултате у реализацији програмских садржаја УВПС. Признања из ове Одлуке уручити добитницима на начин прописаним чланом 10., 18., 24. и 32. Правилника о додели признања УВПС и то на скуповима које организовати поводом дана УВПС или дана формирања МО, Оп-ГрОд УВПС, односно на другим пригодним манифестацијама.

Податке о добитницима признања унети у Евиденцију додељених признања УВПС прописану чланом 38. Правилника о додели признања УВПС.

ПРЕДСЕДНИК УВПС

Љубомир Драгањац

107 година Речне флотиле и ронилачких јединица

ВРЕМЕ МОДЕРНИЗАЦИЈЕ

Последњу већу реорганизацију Речна флотила доживела је 2008. године, од када је у рангу бригаде Копнене војске. Тада су јој, поред већ постојећих снага рода речних јединица, уведене и амфибијске и понтонирске јединице, као две изразито пловне компоненте рода инжињерије. У складу са потребама система одбране у заштити интереса и права на водним путевима Републике Србије, дефинисани су јој и правци развоја. Добра вест је да су постојећи пловни објекти модернизовани и да се постепено улаже и у опремање јединице новим средствима. За ронилачку јединицу набављена је најсавременија опрема за роњење и пловљење, а интензивно се ради на опремању пловних јединица новим типом наоружаних чамаца. И у дану када је обележила свој дан - 6. август Речна флотила пловила је српским рекама. И пловиће.

Командант Речне флотиле капетан бојног брода Љубиша Марковић на војној свечаности поводом дана јединице, којој је присуствовао и ми нистар одбране др Небојша Стефановић, подсетио је да је тај састав као и род речних јединица свечано обележава 107 година постојања. Тачно толико војни бродови и инжињеријска средства ратне технике плове Дунавом, Савом, Тисом, Моравом и другим рекама и каналима, а понтонски мостови постављају се на великом броју водотокова за војне и цивилне потребе.

Записано је да је тог августа 1915, са навоза Чукарица, поринут први српски ратни брод, оклопни чамац „Јадар“, чиме је отпочела славна историја српске Речне ратне флотиле.

Прва пловна јединица била је бродарска чета Команде Аде Циганлије. У пловном парку имала је оклопни брод, два оклопна и пет моторних чамаца, 21 шлеп, девет дрварица, 15 чамаца, две лађе и два метална понтона. У жестоком напади на Србију, прва српска Речна ратна флотила учествовала је у борбеним дејствима за одбрану престонице, на Сави и Дунаву, против много снажније немачке и аустроугарске флотиле. Непосредно пред повлачење Српске војске, бродско наоружање је скинуто и транспортовано са главног снага на Крф, где је формирана Бродарска команда Српске војске, каже командант Речне флотиле капетан бојног брода Љубиша Марковић, уз констатацију да ни у тим, најтежим тренуцима наше историје српска Речна ратна флотила није престала да постоји.

Славна историја монитора „Драва“

У периоду између два светска рата Речна ратна флотила Краљевске морнарице била је најснажнија на Дунавском сливу. Имала је четири монитора: „Вардар“, „Мораву“, „Саву“ и „Драву“ и четири минерско-баражне групе.

Подвиг монитора „Драва“ у Другом светском рату, под командом поручника бојног брода Александра Берића, упамћен је у историји ратова на рекама. Храбра посада је од 6. априла, па све до потонућа 12. априла, водила борбу са надмоћним непријатељем на Дунаву, од Бездана до Чепарева. У самој завршници Другог светског рата, крајем 1944, морнаричка чета је за 30 дана преко Дунава превезла 220 хиљада војника, две хиљаде топова и три хиљаде возила. Након тога, Речна ратна флотила, коју је чинило десет патролних,

Пишу Владимир ВЈЕШТИЋ и Драган СПАСОЈЕВИЋ

десет моторних и пет јуришних чамаца, улази у састав Југословенске ратне морнарице. Организује се у одреде речних миноловаца, оклопних јуришних и помоћних бродова, а од 1960. године у њен састав улази брод „Козара“ и уводи се ронилачка компонента. У наредних 45 година издваја се из Ратне морнарице и улази у састав Прве армије. Ондашњим „новим организацијским променама“, опрема се ронилачка јединица и изграђују мали речни миноловци, тенконосци, мањи десантни бродови и брзи патролни чамци. У српским бродоградилштима изграђени су и модерни речни миноловци, речни патролни чамци и пловни пристани за нашу, али и за флотиле страних земаља, подсећа командант јединице и додаје да је, након што је 2007. „провела“ у саставу Морнарице, од 2008. Речна флотила формацијски у саставу Копнене војске и да се, током прве деценије новог века, у оперативну употребу уводе десантно-јуришни чамци, амфибијски транспортери, понтонирска средства и нове барокоморе.

Модернизација и успешно реализоване вежбе

Последњих десетак година у Речној флотили обележено је процесом модернизације, који се огледа у: генералном ремонту и модификацији брода посебне намене, уградњи савремених навигационо-информационих система, модернизацији и пренаоружавању вишенаменских и патролних бродова, као и у опремању модерним гуменим чамцима.

Говорећи о најзначајнијим резултатима постигнутим између два дана јединице, командант Речне флотиле капетан бојног брода Љубиша Марковић у први план ставља припрему и реализацију показне тактичке вежбе са припадницима Прве бригаде КоВ-а „Тиса 2021“ и тактичке вежбе са бојевим гађањем „Тиса 2022“, на привременом полигону „Тител“.

Успешно смо припремили и извели, такође у Тителу, и мултинационалну тактичку вежбу са бојевим гађањем „Гвоздени мачак 2021“, а наши припадници учествовали су и у организацији и реализацији приказа способности Војске Србије у рејо-

ЧЕТРДЕСЕТ ГОДИНА СПОМЕН-СОБЕ РЕЧНЕ ФЛОТИЛЕ

У не тако блиској прошлости, борбене задатке на рекама извршавале су првенствено речне ратне флотиле. Најпознатија међу њима била је Шајкашка флотила, у чијем су саставу неко време биле и флотиле српских депошта.

Успомене на настанак и развој речне флотиле на нашим просторима чувају се у богато опремљеној Спомен-соби у новосадској касарни „Александар Берић“. Према идејном решењу поставке Спомен-собе, раду ученика новосадске Школе за примењену уметност „Богдан Шупут“, пројекат је сачинила пројектантска група РО за инжењеринг и израду инвестиционих планова „Ведута“, са архитектом Младеном Момчиловићем на челу, а иза тематске разраде стоји капетан бојног брода Радиша Савић. Спомен-соба је отворена 10. септембра 1982. поводом 40. годишњице стварања и развоја Ратне морнарице ЈНА. Уређена је као унутрашњост брода, кобилица са ребрима, при чему простор између ребара представља по један значајан период у развоју Речне ратне флотиле. У Спомен-соби Речне флотиле налази се стотинак вредних и интересантних експоната, међу којима посебно место заузима макета шајке, првог ратног брода са ових простора из 16. века. Издвајају се и макете речних бродова, униформе припадника РРФ из различитих временских периода, трофејно бродско наоружање и опрема, фотографије, факсимили, документа и дневници.

ну Шапца, поводом Дана Копнене војске. Већ традиционално, једна од значајних активности је и постављање понтоноског моста од Земуна до плаже Лидо на Великом ратном острву. И обука војника на добровољном служењу војног рока успешно се реализује. Припадници јединице ангажовани су у мултинационалним операцијама под окриљем Уједињених нација и Европске уније, а иза нас су бројне хуманитарне акције, па је много разлога за задовољство, каже капетан бојног брода Љубиша Марковић, уз констатацију да Речна фло-

Речна флотила је опремљена и оспособљена да се ангажује на свим задацима у захвату водних путева у другим рејонима Републике Србије. Радионичким капацитетима у стручним знањем, војни бродови, пловна средства, ронилачка опрема, амфибије и понтонирска средства су у функцији извршавања задатака из све три мисије Војске Србије.

брига за људе је за нас императив, а успех је могућ само непрекидним залагањем сваког појединца, личном иницијативом и јачањем колективног духа - закључује командант Речне флотиле и додаје да му резултати у реализацији постављених задатака дају за право да у тај успех не сумња ни једног тренутка.

Ронилачка компонента

Речна ронилачка јединица Речне флотиле формирана је 1960. у оквиру чете за подводно запрецавање, а након четири године постаје прва самостална речна ронилачка јединица под називом „вод речних подводних диверзаната“. Први регистровани зарон речних ронилаца забележен је 1. јуна 1972. у ронилачком дневнику 93. речног центра.

Осврт на садашњи тренутак потврђује да процес модернизације и опремања ронилаца Речне флотиле позитивно утиче на мотивацију људи и повећава жељу за роњењем и извршава-

ФИЛМСКА ПЛОВИДБА ПОСАДЕ „ДРАВЕ“

Припадници Речне флотиле посебно су поносни на учешће у снимању документарно-играног филма „Драва се не предаје“ и са нестрпљењем очекују премијеру пловидбе бесмртне посаде са тог пловила. У режији Николе Лоренцина, по сценарију поручника фрегате Драгана Спасојевића, крајем септембра прошле године снимљени су последњи кадрови филма у продукцији Војнофилмског центра „Застава филм“ и Друштва за анимацију, филмску и видео постпродукцију „Кратер студио“ из Београда.

Остварење снимано на броду „Сава“, у Војном комплексу „Ушће“, „прошло“ је и комисију Министарства одбране, па је остало још само да тим аниматора визуелних ефеката приведе крају реализацију бројних тродимензионалних модела и анимација, како би пловидба кроз покретне слике била што реалистичнија.

тила већ 107 година одговорно, часно и професионално реализује додељене задатке и континуираном обуком појединаца и јединица, реализацијом редовних задатака, уз рационално коришћење ресурса и квалитетним одржавањем пловила, ронилачке опреме и инжињеријских машина - унапређује оперативне и функционалне способности.

- Речна флотила је опремљена и оспособљена да се ангажује на свим задацима у захвату водних путева и другим рејонима Републике Србије. Радионичким капацитетима и стручним знањем, војни бродови, пловна средства, ронилачка опрема, амфибије и понтонирска средства су у функцији извршавања задатака из све три мисије Војске Србије. Комплексност и специфичност амбијента у којем живимо и ра-

ВЕК ОБЕЛЕЖАВАЊА СЛАВЕ РЕЧНЕ ФЛОТИЛЕ

Као заштитника јединице Речна флотила прославља Светог апостола и јеванђелисту Луку. Указом краља Александра Карађорђевића из 1921. за заштитника Краљевске морнарице и Речне флотиле, као њеног саставног дела, одређен је управо тај светац, као сећање на 31. октобар 1918, када је Српска војска, приликом ослобађања Београда, заробила ратни брод, речни монитор „Бодрог“. Припадници Другог речног одреда су, након седамдесет две године од тог догађаја, обновили традицију прославања славе јединице, приредивши 31. октобра 2012. на сидришту „Ушће“ у Београду пригодну прославу у славу светитеља.

У складу са бродарским традицијама Војске Србије, запловила је и ревијална регата чамцима на весла симболичног назива „Свети Лука“. Верска служба у Војсци Србије поново је успостављена 2013, па су у потпуности испуњени услови за остваривање верских права свих припадника. Уређењем верске делатности, од 2017. Свети Лука је и званична слава јединице, а од ове године бродови Речне флотиле, према Правилу бродске службе, на дан прославања славе, на главном јарболу, у своју, и у славу и част свеца, вију заставу заштитника јединице.

димо мотив су да развијамо способност брзог реаговања на ризике и претње у захвату река, канала и језера. Бити припадник Речне флотиле је велика част и тога је свестан сваки појединац. С друге стране,

НАЈБОЉИ ПОЈЕДИНЦИ И САСТАВИ РЕЧНЕ ФЛОТИЛЕ

За најбоље појединце у Речној флотили, на свечаности поводом дана јединице, проглашени су: поручник бојног брода Владимир Милић, заставник Милош Зурковић и десетар Данијел Мандић. За најбољи брод изабран је речни патролни брод РПБ-213, којим командује поручник корвете Ивана Соколовић, док је најбоља посада - послуга пловног чланка из понтонирске чете Првог понтонирског батаљона, коју чине десетари Драган Павловић и Бранко Драгојевић и разводник Светислав Јовановић.

њем задатака у подводном амбијенту ронилаца свих специјалности и категорија. Опремање савременим средствима за роњење и пловидбу, превасходно подводном пушком и пиштољем, знатно је утицало на повећање ватрене моћи ронилачке чете и изградњу нових способности. Увођењем брзих гумених чамаца (са повољним тактичко-техничким карактеристикама) у оперативну употребу на реци, набавком сонара, магнетно-аномалног детектора и савремене рекомпресионе коморе ронилачка јединица Речне флотиле доказује да иде у корак са модерним трендовима.

Рониоци 93. ронилачке чете имали су прилику да, учествујући на међународним вежбама, размене искуства и у употреби опреме тешких ронилаца при извршавању задатака под водом. Као и раније, и данас су за обученост ронилачког кадра најзаслужнији искусни инструктори роњења, који, и у условима ограничених ресурса, успевају да обуче речне рониоце и припреме их за тешке услове који владају у реци.

Извор: Одбрана

Фото-репортери магазина „Одбрана“

Из Ратног дневника генерал-пуковника Небојше Павковића

ОДЛУЧНИ У ОЧУВАЊУ ПРАВА НА СЛОБОДУ

Снаге НАТО-а, Ваздухопловство и Морнарица САД, извршиле су замену нуклеарних бојевих глава на крстарећим ракетама класичним бојевим главама. Поморске снаге НАТО у Средоземном мору ојачане су Ударном групом носача авиона „Теодор Рузвелт“. У Јужном Јадрану и Јонском мору сада се налази 210 површинских ратних бродова и четири нуклеарне подморнице. Од тога је 12 пловних објеката наоружано крстарећим ракетама „Томахавк“.

У 8.05 часова стижем на Командно место Треће армије. Дочекују ме генерали Стојимировић, Ђаковић и Младеновић. У школи нема ученика. Кажем Стојимировићу да није добро што је део Команде Армије смештен у школи и да ће морати да промени локацију. Не би било добро да због Војске авијација гађа школе. Пре реферисања прегледам пошту која је приспела у току ноћи.

На столу фасцикла пуна докумената. Тражим извештај о активности авијације 3/4. априла 1999. године. У 2.00 часова са два пројектила гађана је касарна 52. мешовите артиљеријске бригаде у центру Ђулиана. Уништена је радионица и причињена велика материјална штета. Људских жртава није било. Један од пројектила погодио је објекте Радне организације „Биначка Морава“, у близини касарне. У 3.15 часова у Ђулиану је бомбардована фабрика „16. новембар“, у приградском делу, и Радна организација „Космет превоз“. Причињена је велика материјална штета. Нема података о другим последицама. Од 4.43 часа авијација је бомбардовала неидентификоване циљеве у ширем рејону Ниша. Последице нису познате. Регистрована је и појачана активност авијације на правцу Ниш–Алексинач.

У току ноћи у рејону Криве авијација је деловала по јединицама Другог дивизиона 230. самоходног ракетног пука ПВО и уништила самоходно лансирано оруђе, три ракете и два моторна возила.

Бомбардовање Београда

Команда Приштинског корпуса у својој информацији наводи да је у току ноћи НАТО вршио интензивно електронско осматрање, при чему су откривене позиције појединих оруђа и мањих јединица. Провером је утврђено да је НАТО открио вишецевне бацаче ракета у рејону села Гопла, 65 метара од пруге. Упозорењем је потврђено да је оруђе заиста било лоцирано.

У Информацији о дејствима авијације НАТО-а у току ноћи ван зоне Треће армије су подаци о бомбардовању Београда и околине. У 3.20 часова једна од ракета експлодирала је у рејону Канаревог брда, а минут касније у Калуђерици. Најјачи напади авијације уследили су од 4.35 часова. Бомбардовани су Топлана на Новом

Београду, рејони око Ритопека, Раковице и Авале, магацини у Сремцици и рафинерија нафте у Панчеву. У 4.47 часова бомбардована је Команда и Касарна Корпуса специјалних јединица и Гардијске бригаде на Дедињу и Институт безбедности на Бањици, у непосредној близини Војномедицинске академије. Три минута касније, у 4.50 часова, погођено је складиште „Југопетрола“ код Остружнице, а у 4.55 часова поново су гађани цивилни циљеви на Новом Београду.

На територији Србије авијација НАТО-а гађала је складишта горива ВЈ код Богутовца, а у 3.23 часа фабрике „Слобода“ у Чачку и Лучанима. У 3.47 часова поновљен је напад на Чачак и околину, у коме је наша ПВО погодила агресорски авион, који је одлетео према Босни. На Фрушкој гори гађану је Командно место Новосадског корпуса.

У информацији је податак да је НАТО из рејона Јужног Јадрана испалио 20 крстарећих ракета и да је у нападима на СР Југославију искључиво учествовала борбена авијација САД, авионима Ф-11, Ф-15 и Ф-16.

Пентагон је најавио да ће због повољних метеоролошких услова НАТО проширити листу циљева на важне објекте и комуникације ради пресецања логистичке подршке ВЈ, посебно према Косову и Метохији. Штаб Врховне команде проценио је да ће се на проширеној листи наћи телевизијски центри, институције ПТТ-а, важни војни објекти, међу којима и зграде Савезног министарства одбране и ГШ ВЈ, мостови у Београду, Новом Саду и објекти на главним путним и железничким саобраћајницама.

После ових информација убеђен сам да НАТО намерава да нас „разбије“ и да нема намере да обустави дејства.

Контролни пунктови

Пре поласка на реферисање, генерал-мајор Ђаковић ме замолио да потпишем „Наређење – Упутство о предузимању мера у јединицама Армије поводом наглог погоршања политичко-безбедносне ситуације у зони одговорности“, стр. пов. бр. 872-66/1 од 4. априла 1999. године. У 12 тачака предвиђене су мере контроле уласка свих лица у зоне одговорности једини-

ца, контрола комуникација и насељених места. Једна од предвиђених мера је успостављање контролних пунктова на којима ће се вршити детаљна провера идентитета свих лица, контрола моторних возила, претрес путника и терета, провера војних колона и увођење посебних дозвола за улазак и боравак свих лица у зонама борбених дејстава и насељеним местима. Предвиђена је и контрола уласка свих домаћих и страних новинара и забрана уласка у зону борбених дејстава свих који немају акредитиве издате од Управе за информисање и морал ГШ ВЈ. Наредбом је предвиђена сарадња са МУП-ом, у вези са кретањем цивилних лица и контрола насељених места у циљу спречавања пљачке и обезбеђења имовине грађана и издавања дозвола за боравак на Косову и Метохији од стране Команде Приштинског корпуса. У Наређењу је примерак дозволе за боравак у зони Приштинског корпуса и за напуштање зоне борбених дејстава.

Наређујем ађутанту Милекићу да ме повеже са Кабинетом начелника ШВК генерал-пуковника Ојданића, и да ме „споји“ са њим чим га добије.

Планом рада команде, предвиђена су и питања: (1) Реферисање органа Команде Треће армије, (2) Анализа плана противтерористичке борбе Приштинског корпуса, (3) Анализа Плана противваздушне одбране у зони Треће армије, (4) Разматрање предлога за употребу јединица којима је ојачана армија и (5) Припрема материјала за састанак са ратним командантима.

Пре почетка реферисања саопштавам одлуку да ће се састанак са ратним командантима одржати 5. априла 1999. године на Помоћном командном месту «3» у Пролом Бањи и да то мора да остане строго чувана тајна. Наређујем генералу Ђаковићу да напише наредбу.

Први реферише начелник Штаба Армије о досадашњем дејству агресора. Говори да је НАТО, уместо најављене „блицкриг“ кампање, ушао у трећу фазу агресије. Наставља са ударима из ваздушног простора и са дистанце. После дејства по војним објектима и јединицама Армије и објектима привредне инфраструктуре, прелази на масовно уништавање цивилних објеката, насељених места, фабрика, енергетских постројења, мостова, центара

везе и ПТТ-а, верских објеката и манастира. Намера је „изолација бојишта“ и уништење свега што се креће и што се користи за живот људи. Циљ агресије је исти: разбијање и уништење ВЈ, разарање привреде, понижење српског народа и захтев да државно руководство прихвати долазак страних војних трупа, односно НАТО-а прво на Косово и Метохију, а затим у Србију. Међутим, наглашава: „Наш народ, државно руководство, ВЈ и све остале одбрамбене структуре показују невиђени хероизам. Према оцени државног и војног врха, посебно су се истакле јединице Треће армије и Приштинског корпуса“.

Избеглице као живи штит

Генерал Стојимировић замолио је да прочита текст из Информације информативне службе Штаба Врховне команде, коју је преенео Танјуг:

„Бес освајача, који сања о новој светској империји, сваки даном нараста. Супротно њиховим очекивањима, српски и црногорски народ, нису подлегли варварској ракетно-бомбардерској инвазији. Губици које зликовци наносе нашој земљи расту, односећи у рушевинама и пожарима многа дела, која су генерације стварале у зноју и одрицању. Наша одлучност да очувамо право на слободу у самосталној држави, тиме се само учвршћује. Немоћан да нас савлада, кукавичком технологијом убијања из даљине, непријатељ припрема нову варијанту агресије, која ће ако не буде осујећена, донети свим балканским земљама, још масовније утопије, наоружава их и обучава за улогу топовске хране у планираној копненој инвазији, преко границе СР Југославије. Њихове породице преузима на привремени смештај, док се не припреме психолошки и војно-матери-

јални услови, за њихов такозвани „безбедан повратак“ на Косово и Метохију. Најављује се да би тај талас враћања избеглих Албанаца, у завичај био праћен оружаним снагама НАТО, и реорганизоване ОБК. Сасвим откривена спрега врха САД са том терористичком организацијом, треба у новој фази агресије, да поштеди америчке, британске и друге НАТО освајаче, од слања сопствених војника, у крајње ризични и сасвим неосновани балкански копнени бој, а поновно разигравање пропагандних манипулација у светском јавном мњењу, о етничком чишћењу Албанаца, и о патњама само албанских избеглица, служе психолошкој припреми за нову фазу агресије. Ти планови представљају још дубљу, смртну патњу народима овог рањивог дела Европе. Коришћење избеглица као живог штита, представља не само нову тешку повреду Међународног права, већ и увод у општу, међусуседну клиницу, међу свим народима које идеја о великој Албанији угрожава. Ако вашингтонски ратоборни претенденти на владавини светом, очигледно нису ништа научили, из свог искуства са авганистанским талибанима, па сада настоје да претворе југоисточну Европу у ново масовно ратно поприште, сва одговорност за последице, таквих подлих планова, биће на њима, и онима који пристају да се упрегну у та кола. Наша одбрана неће презати од било које расположиве могућности, за заштиту своје државе и тла, на коме је већ више пута поразила и вишеструко надмоћније освајаче.“

Информација је оставила снажан утисак на све нас.

Концентрација терориста

Генерал Стојимировић наставља да реферише о обавештајној ситуацији. Снаге НАТО-а, Ваздухопловство и Морнарица САД, извршиле су замену нуклеарних бојевих глава на крстарећим ракетама класичним бојевим главама. Поморске снаге

НАТО у Средоземном мору ојачане су Ударном групом носача авиона „Теодор Рузвелт“. У Јужном Јадрану и Јонском мору сада се налази 210 површинских ратних бродова и четири нуклеарне подморнице. Од тога је 12 пловних објеката наоружано крстарећим ракетама „Томахаawk“. Њихов број повећан је за 145. Ова Ударна група прикључиће се снагама НАТО-а у нападу на СР Југославију, а њено уполвљавање у Јадран предвиђено је током 5. априла 1999. године.

У Македонији се налази око 2.000 припадника ШТС, а у Албанији око 10.000, који су војнички добро обучени од стране инструктора, војно организовани и опремљени за напад и извођење диверзантско-терористичких дејстава. Сврстани су у седам бригада, груписаних у ширем рејону Крума – Тропоја – планина Ђеравица. Треба очекивати да ће почетком треће фазе агресије ШТС на Космету наставити са извођењем нападних и диверзантско-терористичких дејстава на јединице Армије, српско становништво и објекте цивилне и војне инфраструктуре. Већи број припадника ОБК је обучен од стране верификатора Мисије ОЕБС-а за навођење НАТО авиона по цивилним и војним објектима. Очекује се да ће ШТС, које се налазе на територији Македоније и Албаније, бити ангажоване у првом ешелону копнених снага НАТО-а.

Посебно забрињава што је НАТО почео да користи муницију са осиромашеним уранијумом и на полигону „Криволак“ у Македонији врши стокирање ове муниције.

На Косову и Метохији јединице Приштинског корпуса успешно изводе противтерористичку акцију „Јабланица“, упркос непрекидним дејствима авиације. Неке групе ШТС у рејонима Дренице и Малишева су разбијене али је део успео да побегне на територију Албаније.

Концентрација силе

Сва наређења команданта Треће армије, која се односе на противтерористичку борбу, заштиту јединица од дејства агресора из ваздушног простора и организацију одбране успешно се извршавају, закључио је генерал Стојимировић.

После излагања начелника Штаба, информисао старешине Команде Армије о запажањима са обиласка јединица Приштинског и Нишког корпуса, са освртом на стање у 175. пешадијској бригади и испољене слабости.

Затим реферишу присутни помоћници и начелници родова о реализацији задатака из своје надлежности. То ми је познато. Начелник артиљеријско-ракетних јединица ПВО Треће армије, пуковник Деспот, говори да се никада до сада у историји ратовања није догодило да је једна тако јака војна алијанса, као НАТО, одабрала за противника малу земљу као што је наша, где је однос снага монструозан. Каже да концентрација тако велике војне силе превазилази сва дотадашња искуства и да је ирационална.

Овакве оцене и класификације, које износи начелник ПВО, слушах са посебном пажњом. Кажем му да нас информисае којим и каквим средствима нас бомбардује НАТО.

Албанско становништво је због сталног бомбардовања НАТО-а избегло у Албанију и Македонију

Охрабрујућа сазнања о болести старијег животног доба

ДЕМЕНЦИЈА НИЈЕ СУЂЕНА

Здрав начин живота може у знатној мери да смањи ризик, чак и тамо где постоји генетска предиспозиција

Кад је здравље, односно болест у питању, правило је да нема правила. Ни за један исход не може се никад стопостотно гарантовати, било да је реч о свакодневним или изузетним случајевима. Као када се нечија банална дијагноза покаже озбиљном или чак фаталном или, обрнуто, када се болесник са безнадежним изгледима срећно опорави.

„Гаранције не постоје“ није пропустио да напомене др Дејвид Луелин, британски научник са Универзитета у Екстеру, говорећи о резултатима вишегодишње студије о деменцији, објављеним средином јула у журналу Америчке медицинске асоцијације.

„Нажалост, можете да живите као светац, да се придржавате свих правила здраве исхране и живота, и ипак оболите. Али, животни стил мења степен вероватноће. Наши налази сугеришу да је могуће здравим начином живота смањити ризик од деменције за трећину, без обзира на постојање генетске склоности. Значи, чак и ако сте забринути због породичне историје, наше истраживање показује да то није пресудно. То је заиста охрабрујуће“, изјавио је др Луелин за Би-Би-Си.

Његова сарадница и коауторка др Елзбиета Кузма, описујући резултате као „узбудљиве“, рекла је да је ово први пут да се показало како се може деловати против наследног ризика деменције. И то једноставно. Променом животних навика.

Истраживањем је обухваћено близу двеста хиљада људи од 64 године и старијих који су праћени осам година. На почетку студије били су подвргнути генетским тестовима и код сваког је установљен ниво ризика. Истовремено, анализиран је појединачно начин живота испитаника у четири категорије - физичке вежбе, исхрана, алкохол и пушење - и према томе одређиван степен здраве егзистенције.

Здрав живот, како је наведено, подразумевао би непушење, затим не више од криглe пива дневно, два и по сата вежби недељно и балансирану исхрану, што значи најмање три obroka воћа и поврћа дневно, рибу два пута недељно, а црвено месо и месне пређевине сасвим ретко.

Нездраве навике није потребно опи-

сивати, све супротно од од овог што је поменуто и свакако још много више. А то се видело и у завршним анализама. Код особа са високим наследним ризиком и немарним животом, од деменције је од хиљаду људи оболело 18, а тамо где је постојао исти висок ризик, али и у исто време и брига о здрављу, вођење рачуна о исхрани, вежбама, било је видно мање оболелих, 11 од хиљаду особа.

Ово је само једна од најочигледнијих статистичких операција, а урађене су и многобројне унакрсне комбинације. На пример, кад је у питању стил живота, особа са најнездравијим склоностима има за 34 одсто већи изглед да боли него поборник здравог живота.

На малом узорку све ово не мора да остави јак утисак, али како каже Фиона Гарагер из британског Друштва Алцхајмера, „у околностима да свака три минута једна особа у Великој Британији боли од деменције, откриће како ризик може да се умањи је од виталног значаја“.

Резултати истраживања представљени су средином јула на међународној конференцији Удружења Алцхајмера у Лос Анђелесу, а случајно или не, временски се поклопило са тек издатим новим смерницама Светске здравствене организације (СЗО) посвећеним напорима за смањење ризика когнитивног пропадања и деменције.

И у документима СЗО сусрећемо се са истим појмовима и решењима. Па тако читамо да се ризик може смањити редовним физичким вежбама, избегавањем пушења и алкохола, контролом телесне тежине, одржавањем нормалног крвног притиска, холестерола, јер све у свему, „оно што је добро за срце, добро је и за мозак“.

Смернице су намењене људима на

РИЗИЦИ У ПРОЦЕНТИМА

У настанку болести улогу игра велики број фактора, а чак 35 одсто спада у групу „промењивих“, на које се може утицати. У извештају који је својевремено објавио британски медицински часопис „Лансет“ ти су ризици наведени овим редом у процентима: губитак слуха у средњем добу (9 одсто), недовршено средње образовање (8), пушење (5), депресија (4), физичка неактивност (3), социјална изолованост (2), висок крвни притисак (2), гојазност (1), дијабетес типа 2 (1).

Високо место образовног нивоа као значајног фактора објашњава се такозваним когнитивним резервама које одржавају функционисање мозга и у каснијем добу, упркос променама насталим услед година. Зато се сматра да учење кроз цео живот има кључни значај јер доприноси допунским резервама у мозгу и самим тим одржава виталност.

терену да упуте пацијенте шта сами могу да предузму да спрече или успоре когнитивне сметње, али истовремено могу да буду корисне владама и креаторима политике у стварању дугорочних пројеката за промовисање здравог стила живота.

Јер, све се враћа на почетак и чињеницу да гене не можемо да мењамо, али зато свакодневно имамо изборе око тога шта једемо, како живимо, како проводимо време, колико често шетамо или вежбамо, шта читамо, имамо ли воље да стално учимо и нешто ново сазнајемо.

Гени остају наши, али са свим што чинимо, ми се мењамо, мењамо квалитет живота и захваљујући томе можемо да предупредимо или модификујемо оно што смо добили у наслеђе.

Д. Драгић

Извор: Глас осигураника

Против алцхајмера малим корацама

ЛЕК И ДАЉЕ
НЕДОСТИЖАН

Нова сазнања помажу да се болест наслутити више година пре саме појаве - ултразвучни снимак вратних артерија као могући путоказ за будућу деменцију.

Деменција је завршни резултат деценијских оштећења, па је до тренутка када се човек разболи већ прекасно да се било шта учини.

Ово је позната и, чини се, закована чињеница, али нека научна открића упућују на то да би у будућности било могуће да се тај фаталистички след промени и болест предухитри. Штавише, да се предвиди десет и више година унапред, и то рутинским ултразвучним прегледом вратне артерије.

Уједно то је и најсажетије тумачење значаја једне британске студије чији су налази саопштени средином новембра на конгресу Удружења америчких кардиолога у Чикагу, а због актуелности теме водећи медији о томе известили.

Истраживање је спровео научни тим са Универзитетског колеџа у Лондону, рађено је у распону од петнаестак година, а обухваћено је више од три хиљаде људи (3192) животне доби између 58 и 74 године. Снимање каротидних артерија које снабдевају мозак крвљу изведено је од 2002. до 2004, а онда поновљено три пута до 2015-2016.

Упоредивање добијених података о крвотоку показало је да је код особа са већим интензитетом пулса знатно већи и ризик (чак 50 одсто) слабљења когнитивних функција.

То се објашњава стањем крвних судова. Када су очувани и еластични,

пулс је миран и стабилан, а у случају оштећења (услед начина живота, исхране, лоших навика) долази до промене јачине, снажнијег таласа, што се негативно одражава на осетљиву мождану микроциркулацију. Отуда и последице.

Један из тима, др Скот Киеса, напомиње: „Ако можете да уочите ризик у средњим годинама, то људима даје мотив да мењају животни стил.

Од тога како живите зависи како ће и колико брзо ваше стање да се урушава. А оно што је добро за артерије, свакако је добро и за мозак“, цитира Си-Ен-Ен.

Др Карол Рутлеџ из британске фондације за истраживање Алцхајмера додаје да не може са сигурношћу да се тврди да снимање каротида може да унапреди дијагностиковање деменције, али „оно што сигурно знамо јесте да је снабдевање мозга крвљу од врхунске важности, као и да је очување здравог срца и крвног притиска у вези са смањеним ризиком од настанка деменције“.

Не треба да чуди што је испитивање у једној уско стручној области доживело такав публицитет. И сама назнака неког могућег помака на терену где се ствари не померају, лека нема па нема, делује подстицајно, јер је свет готово на ивици панике када је у питању Алцхајмер и брзина ширења ове неизлечиве, неуродегенеративне смртоносне болести.

Подаци су неумољиви, 44 милиона оболелих широм света, са прогнозом да број буде удвостручен до 2030, више од девет милиона новооболелих сваке године, а до краја ове, 2018, глобално трошкови бриге и збрињавања попеће се на једну хиљаду милијарди долара.

И како је онда могуће да лека нема, намеће се логично питање. Нема једноставног одговора. Деменција је један од најтежих медицинских и економских изазова са којима се човечан-

ство суочава, каже професор Барт де Струпер, директор лондонског Института за изучавање деменције.

Овај стручњак и посвећени научник огласио се почетком године у „Гардијану“ ауторским текстом поводом објаве америчког фармацеутског гиганта „Фајзера“ да напушта рад на изналажењу лека, „после пропалих покушаја током протекле деценије и проћерданих милијарди“ што је, узгред, имало за последицу и губитак 300 радних места.

„За мене је разочаравајуће да се таква компанија као „Фајзер“ повлачи и

Спорт се предупредује проблеми са губитком памћења

бира да са стране посматра како други решавају циновски проблем деменције. Увек сам веровао да велике компаније нису ту само да би гомилале профит, већ да такође имају мисију проналажења лекова за велике здравствене проблеме, као и да преузму ризике с тим у вези.“

Компанија је иначе саопштила да ће средства преусмерити у финансирање пројеката из неурологије. Осим што је то пословно вероватно добро промишљен потез, стиче се утисак, после изложених чињеница о поражавајућем исходу битке за ефикасни медикамент, да права адреса за нови почетак потраге и јесте базична неуролошка наука.

Како другачије схватити податак да се у последњих 15 година више од 99 одсто (!) испробаних лекова показало неделотворним, а да је тренутно у току више од 400 клиничких испитивања нових препарата.

Сви они циљају ка уклањању или ублажавању симптома, док научници говоре да је прави пробој могућ само откривањем промена у мозгу и фундаменталних процеса, одакле настају болести које воде у деменцију. И све је то наравно неизводљиво без огромних средстава. Професор Струпер скреће пажњу на Велику несразмеру између улагања у деменцију и изучавања рака. „Мозак је најкомплекснији орган, али о деменцији знамо петнаест пута мање него о канцеру.“

Д. Драгић

Извор: Глас осигураника

Пише Милош ЈЕВТИЋ

„Predator B“ је полетео 2001. године

Употреба дрона у савременим оружаним сукобима

ПРЕВЛАСТ У ВАЗДУШНОМ ПРОСТОРУ

Праћењем и анализом скораших и тренутно актуелних оружаних сукоба у свету може се, поред осталог, приметити све обимнија употреба даљински управљивих беспосадних летелица (дрона) у реализацији различитих активности, од обавештајно—извиђачких до оних борбених. Потврђена ефикасност дрона у извршавању низа задатака, као и њихова пролиферација, учиниле су још важнијом потребу за превлашћу у ваздушном простору у савременим оружаним сукобима, истовремено изискујући и потребна прилагођавања модерних ПВО система, као и система за електронско ратовање.

Интересантно је истаћи да технологија управљања овим системима, иако данас све обимнија, ипак није нова. Историјски се везује за период Првог светског рата, а потоњи развој технологије испрва је подразумевао извиђачке активности (на пример употреба система „MQ-1 Predator“ у оружаним сукобима деведесетих година на простору бивше Југославије), док се прве успешно реализоване борбене активности везују за почетак 21. века и „рат против тероризма“ које су повеле и предводиле САД. Управо су позитивна искуства из употреба на Блиском истоку након 11. септембра, уз даљи развој технологија (пре свега GPS и сателитских комуникационих веза), фактори који су примарно утицали на све интензивнији развој и обимнију употребу дрона у оружаним сукобима. То, поред осталог, потврђује и чињеница да је деведесетих година двадесетог века потрошња америчког министарства одбране на дроне била око 300 милиона USD годишње, да би се у периоду од 2001. до 2005. увећала на више од две милијарде USD годишње!

Данас с правом можемо истаћи да је приметна права пролиферација дрона, јер све више националних држава опрема своје оружане снаге овим системима, односно улаже у њихову производњу и развој у оквиру националних одбрамбених индустрија. До пре само нешто више од двадесет година развој и употребу дрона предводиле су САД, уз партнерски Израел на Блиском истоку, а данас се у овој области надмећу не само државе са статусом великих сила (нпр. Кина и Русија, већ и

значајнији „регионални играчи“ попут Турске и Ирана. На простору тзв. Западног Балкана с правом можемо истаћи да Република Србија има тренутно најјаче капацитете, с тенденцијом даљег развоја.

ДРОНОВИ РВ и ПВО

Јединице Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије данас располажу са више дрона различитих намена, а на простору Западног Балкана Република Србија је тренутно једина земља која значајно располаже борбеним дронима. Важно је напоменути да арсенал даљински управљаних беспосадних летелица чине и пројекти националне одбрамбене индустрије — „вбрац“ и „пегаз“, који су недавно представљени на приказу новопроизведеног наоружања и војне опреме на Војној академији у Београду. Развој извиђачке летелице „вбрац“ започео је још 2007. године, а на поменутом приказу премијерно је представљена и наоружана верзија са шест граната 40 mm. Летелица великог домета „пегаз“ је такође производ националне наменске индустрије и развијена је у оквиру војнотехничке сарадње са кинеским партнерима. Веома значајан резултат поменуте сарадње је и набавка контингента од шест кинеских наоружаних летелица CH-92A, које су промовисане у јулу 2020. године.

Појмовно дефинисање

У вези с појмовним дефинисањем дрона треба указати на често присутно неправилно означавање ових летелица као беспилотних јер, иако пилот (оператор, управљач) није физички у летелици, он је дефинитивно у тзв. ООДА петљи (опсервација, оријентација, доношење одлуке, акција), само је физички измештен, тј. даљински управља летелицом. Другим речима летелица није аутономна. Претходна напомена није само од појмовног значаја већ је и веома важна са аспекта хуманитарног права, посебно питања одговорности за последице до којих долази употребом ових ваздухоплова. Следствено правилнији назив је даљински управљане беспосадне летелице.

Схватање савремених оружаних сукоба првенствено зависи од периода

У којем се карактеристике оружаних сукоба проматрају заједно са, за тај период, актуелним технологијама и њиховим апликацијама у војној индустрији. Можемо, дакле, закључити да је првенствено употреба нових технологија оно што обликује савремене сукобе за конкретан период, и то двојачко било тако што нова технологија сама по себи представља оружје (нпр надзвучне тј. хиперсоничне ракете), било тако што нова технологија вишеструко увечава капацитете, ефикасност, убојитост постојећег конвенционалног оружја (нпр уоотребавештачке интелигенције у систему навођења пројектила). Такође је јасно да нове технологије умногоме обликују тактику борбених и других дејстава која се изводе у оружаном сукобу. У складу са претход-

Дронови се најопштије могу поделити према основној намени коју извршавају, па се тако разликују обавештајно-извиђачки и наоружани, борбени. Наравно, ова поделба је релативна, јер се први могу наоружавати (понекад и простом импровизацијом), а борбени дронави могу се ангажовати и за задатке извиђања

Модели „Switchblade 600“ могу летети брзином до 185 км на сат

Распон крила на моделу „RQ Global Hawk“ износи 39,9 метара

ним, у већини данашњих оружаних сукоба и даље преовлађују конвенционално наоружање и тактика, док је употреба нових технологија (нпр, системи за електронско ратовање) још увек скромнија. У том моменту би, примера ради, сукоб у сајбер простору био најтачнији пример модерног оружаног сукоба данашњице.

Дронови – врсте и значај

Дронови се најопштије могу поделити према основној намени коју извршавају, па се тако разликују обавештајно-извиђачки и наоружани, борбени. Наравно, ова подела је релативна, јер се први могу наоружавати (понекад и простом импровизацијом), а борбени дронави могу се ангажовати и за задатке извиђања.

Дронови конструисани за обавештајно-извиђачке задатке имају изузетан значај на тактичком и оперативном нивоу. Задаци који су до пре нешто више од три деценије били резервисани за знатно скупље ваздухоплове, борбене авионе и (у мањој мери) хеликоптере, данас се веома ефикасно могу реализовати и извиђачким дронавима. Вертикално извиђање, тј. извиђа-

ње из ваздуха, иако не без ограничења (нпр. мање је ефикасно у густо пошумљеним окружењима), знатно је ефективније и има већи обавештајни потенцијал у односу на тзв. хоризонтално, тј. земаљско. Динамика савремених оружаних сукоба изискују потребу за константним прикупљањем података и њиховим правовременим прослеђивањем, идеално у реалном времену, и на тактичком и на оперативном нивоу, у свим условима - дневним и ноћним. Модерни дронави опремљени су и термовизијским камерама, те оператерима омогућавају и ту врсту слике, тј. прикупљање података према топлотним отисцима (енг. heat signature).

Употреба извиђачких дронава на тактичком нивоу, посебно при јединицама за специјалне намене које су, по правилу, посебно обучене и опремљене за извођење специјалних дејстава и уз то веома мобилне на терену, може и те како помоћи у остваривању предности над непријатељем, уз знатно мање угрожавање људских ресурса. Наиме, оно што се раније искључиво могло извршити ангажовањем (и угрожавањем) људских ресурса - тзв. чеоног из-

виђача или извиђачко-диверзантске групе - данас се веома ефикасно може извршити и ангажовањем извиђачког дрона, а полетање лаких, тактичких летелица (нпр. „орлан-10“, руске производње) може се извршити и бацањем из руке, дакле на минималном физичком простору. Интеграцијом извиђачких дронава у специјална дејства специјалци могу прикупљати податке брже, обимније и безбедније, те их прослеђивати даље у реалном времену. Реализација обавештајно-извиђачких задатака је, дакле, на знатно вишем нивоу него што би била искључивим ангажовањем људских ресурса. Додуше, она је ограничена самим капацитетима употребљене летелице, односно

њеном рањивошћу на електронска ометања и непријатељеву ПВО, а ти ризици су, несумњиво, тактички оправдани.

Веома импозантне обавештајне капацитете има америчка летелица Global Hawk, која по својим карактеристикама спада међу највеће и најскупље у својој класи, а може се ефикасно употребити и за електронске обавештајне активности (енг. Signal Intelligence — SIGINT), јер у одређеном радијусу може скенирати саобраћај између мобилних телефона. Треба напоменути и да се комерцијални дронави ваљано могу употребити за поменуте активности (данас су нарочито популарни модели кинеског произвођача „DJI“), те не изненађује чињеница да се оружане снаге, као и полицијске формације опремају и овим тзв. цивилним, комерцијалним дронавима, првенствено услед осетно ниже цене и далеко веће доступности на тржишту.

При извођењу борбених дејстава интеграција извиђачких дронава са дејствима мањих тактичких формација може да значи брже и прецизније проналажење мета/циљева високе вредности за непријатеља (енг. high valuable targets) и њихово обележавање за, на пример, навођење артиљеријске ватре, односно њену корекцију. Следствено употреба дронава може истовремено и увећати безбедност цивилног становништва у зони операције и увећати наношење штете непријатељу.

Пројектили различитих врста

Када је реч о наоружаним, борбеним дронавима, њихова теренска употреба се историјски везује за „рат против тероризма“, након 11. септембра 2001, током којег су амерички MQ-1 Predator и новији и већи MQ-9 Reaper употребљавани за не тако увек хируршки прецизне ликвидације на територијама националних држава са којима САД нису званично биле у рату. У категорији борбених дронава значајно је истаћи оне који су наоружани пројектиlima различитих врста, попут ракета ваздух-земља, ваздух-ваздух, невођених граната и слично, дакле са индивидуалним борбеним карактеристикама. Реч је о веома

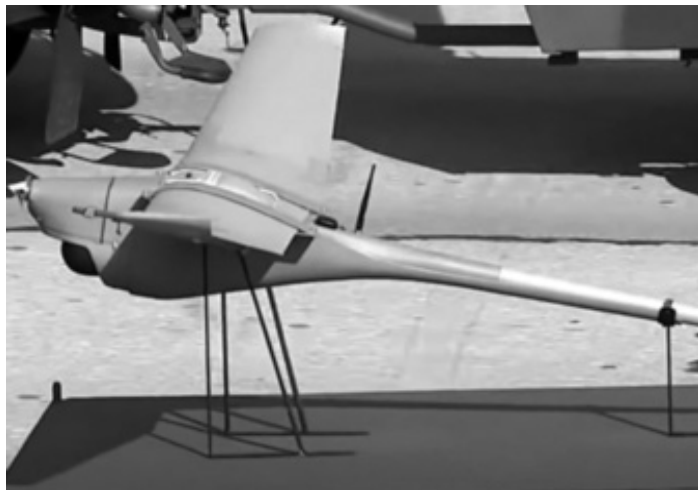
вредним ресурсима, чији су продаја и пренос напредне технологије веома ограничени и, по правилу, резервисани за партнерске земље, савезнике (на пример набавка борбених дрона СН-92А кинеске производње за потребе српског РВ и ПВО). Поред ових, у актуелним сукобима примећује се и обимнија употреба тзв. камиказа дрона, који су знатно мањих димензија, осетно јефтинији јер се, како то сликовито појашњава помоћник министра за материјалне ресурсе др Ненад Милорадовић, употребљавају као муниција и који мањак своје убојитости (посебно у случају појединачног ангажовања) надокнађују ангажовањем тзв. ројева, тј. бројније групе дрона чије је кретање координисано на заједнички задати циљ. У ову групу могу се сврстати, на пример, амерички дронави Switchblade 300 и убојитија верзија Switchblade 600. У савременим оружаном сукобу наоружани, борбени дронави могу се употребити за прецизне нападе (посебно употребом ласерски вођених пројектила) на мете високе вредности за непријатеља, посебно када се мета налази у непосредној близини цивилних објеката или када је цивилно становништво у близини мете. Употребом напредног борбеног дрона и високопрецизне ракете, подразумевајући ефективну заштиту против ометања у оба случаја, као и превласт у ваздушном простору, може се извршити задатак који би иначе захтевао значајније ангажовање конвенционалног наоружања и људства, уз очекиване сопствене губитке (на пример у случају добро утврђеног непријатељевог положаја). Такође, борбени дрон може се употребити и као средство подршке из ваздуха земаљским снагама, а уколико је наоружан пројектиlima ваздух-ваздух може, наравно, уништавати и циљеве у ваздуху. Дронави камиказе могу се, посебно у роју, употребити за уништавање незаклоњене непријатељеве живе силе, лакооклопљене технике, поготово у случају веће концентрације на мањем простору, односно против лакоутврђених непријатељевих положаја.

Претходна разматрања указују да даљински управљиве беспосадне летелице - дронави вишеструко обликују савремене сукобе, првенствено интеграцијама са конвенционалним наоружањем, али и као самостална технологија, нудећи нове или унапређујући постојеће оперативности. У вези са тим, тренутно је најоучљивија интеграција дрона и конвенционалног артиљеријског оруђа, али се и те како ради и на другим интеграцијама. Тако је још 2013. године амерички дрон „Х-47В“ успешно слетео на носач авиона, што је уједно био и први такав случај у историји. Интензивно се ради и на интеграцији дрона и борбених авиона, а има и експерата који сматрају да ће услед интензивног развоја дрона борбени пилоти остати без посла у будућности.

Потврђена ефикасност дрона у извршавању низа задатака, од обавештајно-извиђачких до борбених, као и њихова пролиферација, учиниле су још важнијом потребу за превлашћу у ваздушном простору у савременим оружаним сукобима, истовремено изискујући и потребна прилагођавања модерних ПВО система, као и система за електронско ратовање.

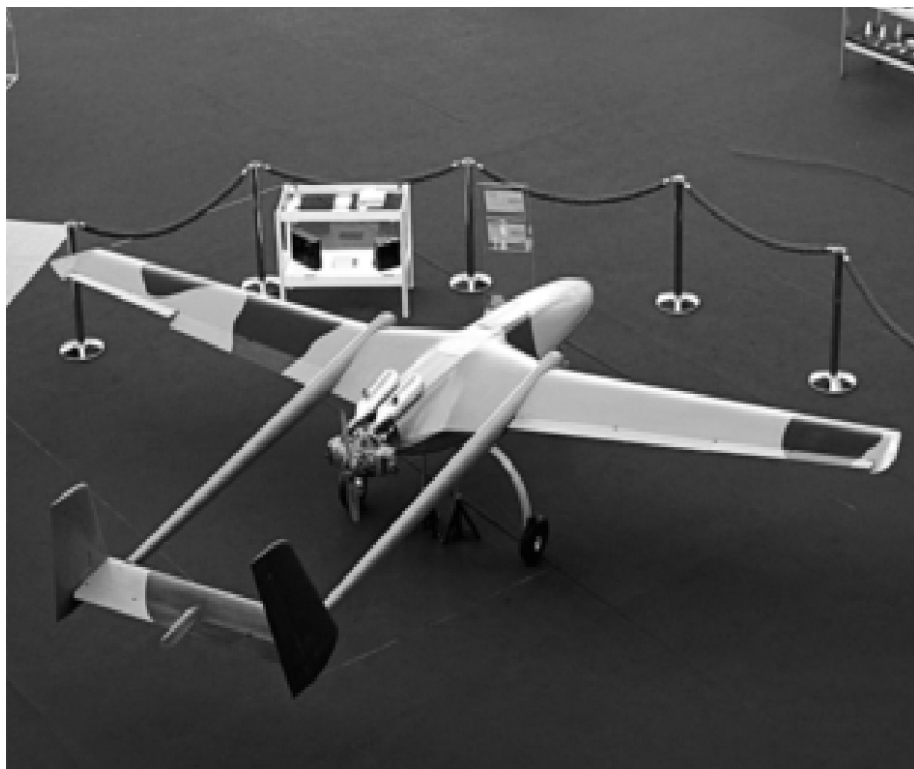

Први дрон (Х478) који је успешно слетео на носач авиона

„Врабац“ може да се лансира и из руке

Наш „Пегаз“ се показао веома успешним

Јагма за турском беспилотним летелицом

„БАЈРАКТАРИ“ СТИЖУ У НАШУ ВОЈСКУ 2023?

Када ће се тачно беспилотни летелице турске производње „бајрактар“ наћи у Војсци Србије биће познато почетком следеће године.

Појава „бајрактара“ изазвала је промену ратовања

Детаљи договора о набавци борбених дрона утврђени су током посете турског председника Реџепа Тајипа Ердогана Београду, али број наручених платформи није саопштен. Интересовање за куповину „бајрактара“ у свету је велико, а како је званично саопштено, Србија је - стала у ред.

Да би набавка нове беспилотне летелице могла да буде реализована већ следеће године наговестио је председник Србије Александар Вучић. Он је оставио и дозу резерве, јер, како је рекао, „бајрактаре“ жели „цео свет“.

- Не желим да кријем да и ми жели-

ГУЖВА У ТУРСКОЈ ПРОДАВНИЦИ

Србија је стала у ред за куповину „бајрактара“ у коме је тренутно најмање петнаестак држава из света. На овом списку су Мађарска, Бугарска, Албанија, Пољска, Ирак, Либериа, Оман... Поред Турске и Азербејџана, ови дронави већ су у оперативној употреби у Украјини, али и Етиопији, Либији, Мароку, Катару, Пакистану... Исте борбене дроне намерава на купити и суседна Румунија, а три система „бајрактара“ са 18 летелица, уз пакет опреме и обуку, процењена су на 300 милиона долара.

мо турске беспилотне летелице. Спремни смо да увећамо нашу потражњу и издвојимо више новца, па и неколико стотина милиона евра - рекао је Вучић, током Ердоганове посете.

У овој поруци државног врха познанаоци процедура набавке ваздухоплова препознали су да је Србија претходно дефинисала своје потребе - број летелица, опрема, обука, делови - али и да ће овај пакет бити додатно проширен. То, практично значи да ће Војска Србије добити више турских беспилотних летелица него што је пр-

вобитно било предвиђено.

Могућност да ће „бајрактари“ носити српски грб улива оптимизам Ратном ваздухопловству, посебно што ће њихова набавка проширити већ постојећу флоту дрона. Војска Србије већ располаже са шест беспосадних ваздухоплова ЦХ-92А, које употпуњавају земаљске станице и ракетно наоружање. Очекује се и реализација наруџбине кинеских ЦХ-95. Важније од тога је што је домаћа наменска индустрија, уз уступање кинеске технологије, потпуно овладаола производњом летелих дрона.

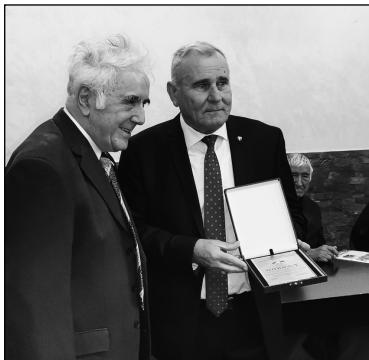
Финални резултат српско-кинеске сарадње јесте домаћа беспилотна летелица „пегаз“. Први примерци су прошли сва тестирања, укључујући и бојева гађања и пред увођењем су у наоружање ВС. Планирано је да почне серијска производња, у оквиру које ће за годину и по дана бити „избачено“ укупно 12 летелица.

„Бајрактар“ је један до најсупешнијих турских војних развојних пројеката. Његова борбена верзија заживела је 2014. године, када је извиђачка верзија овог дрона ушла у турску армију. Прави бум у свету „бајрактар“ је направио после рата у Нагорно-Карабаху, где су борбени дронави овог типа из састава азербејџанске војске нанели изузетно велике губитке јерменским снагама. Процењује се да су ови дронави уништили готово 90 јерменских тенкова Т-72 и нешто више од 30 оклопних возила.

Р. Драговић
Извор: Новости

Скуп зајечарских
војних пензионера

У ЗНАКУ ДОБРОСУСЕДСКЕ САРАДЊЕ

Градски одбор УВПС у Зајечару, после три године паузе (због корона), обележио је Дан Удружења. На скромну свечаност, због повећаног броја оболелих у граду, уз Градски одбор, позван је мањи број чланова, а били су и гости из Румуније и Бугарске (из Крајове, Турну Северина и Видина), са којима Удружење сарађује већ девету годину. Скуп је одржан у згради Скупштине општине, а дошли су и војни пензионери из месних

организација Књажевца, Неготина и Кладова.

У поздравном говору председник удружења УВП града Зајечара Љубомир Рељановић истакао је све проблеме са којима се сусреће Удружење, а посебно је истакнуто опадање броја чланова због учесталих смрти. На свечаност су били позвани и претходне председнике удружења из две пријатељске земље. Дошао је бивши председник из Турну Северина генерал Јон Пана, који је предао дужност пуковнику Филвиу Фулги, а пуковник Кокочеану из Крајове предао је дужност генералу Јону Палсоиу. Обојица председника су одлуком Главног одбора за

досадашњу сарадњу награђени Повељом УВПС. а исто признање додељено је и председнику удружења из Видина пуковнику Венизелу Петкову. Плакета УВПС је додељене заменику председника удружења из Видина Огњену Петрову и председнику МО Кладово Владимиру Стефановићу.

Генерал Јон Палсоиу у поздравној речи је нагласио да му је изузетно драго да настави сарадњу. Слушајући проблеме војних пензионера у Србији, рекао је да су исти такви проблеми присутни и у Румунији. Војни пензионери у тој земљи нису организовани у једну организацију већ у више удружења и то ремети организовани наступ за

остваривање права.

Новоизабрани председник у Турну Северину пуковник Ливиу Фулга изнео је слична запажања. Истакао је да му је посебно драго што је њихова организација из Турн Северина прва (2014. године) остварила контакт са зајечарском организацијом.

Представници Удружење из Турну Северина уручили су колегама из Зајечара монографију у којој је обрађена и сарадња и са тим удружењем.

Војни пензионери Зајечара су позвани да у Турну Северину присуствују Дану оружаних снага Румуније (25. октобра), што ће бити и реализовано.

Љ. М.

Сусрет припадника 27. класе ВА КоВ

НИСУ ПОГАЗИЛИ ВОЈНИЧКУ ЧАСТ

У просторијама Дома Ваздухопловства у Земуну 23. септембра одржан је сусрет припадника 27. класе Војне академије Копнене војске.

Школовање класе отпочело је 1970. године по новом Наставном плану и програму, како би се настава приближила програму на цивилним факултетима, за чију реализацију је било ангажовано више универзитетских професора.

После друге године, школовање је настављено по родовима пешадија, артиљерија, оклопно-механизоване јединице и инжењерија. У трћој години тежиште је било на војним предметима и припреми за специјалистичку обуку по родовима у наставним центрима.

Специјалистичка обука изведена је у Сарајеву за пешадију, у Задру за артиљерију, у Бања Луци за ОМЈ и у Карловцу за инжењерију.

На почетку школовања било је 283 питомаца, а 1974. године у чин потпоручника унапређена су 183 питомаца, од којих су њих седам били из претходне класе. Због тешког Плана и програма њих 107 није завршило школовање, од којих је најалост један преминуо током школовања. До сада

њих 54 нису више међу живима.

Одржано је укупно девет сусрета. Први је био 1994. године, када су били присутни само припадници Војске Југославије и Војске Републике Српске, да би на шестом сусрету који је одржан 2016. године били бивши питомци из свих отцепљених република. Тим поводом урађена је и монографија класе и уручена свим класићима.

Највећи број официра из те класе отишли су у пензију у чину пуковника, а 13 је унапређено у чин генерала, од којих су двојица били начелници Генералштаба ВЈ и ВРС. Разбијањем СФРЈ већина се определила за учешће у војскама својих нових држава и учествовала у борбеним дејствима, али се, колико нам је познато, нико није огрешио о војничку част у ратним дејствима.

На сусрету смо се подсетили срећних и безбрижних времена, када смо маштали о првим чиновима и били расположени за обуку младих војника за службу отаџбини, у чему смо успели. Сад су главне теме биле породица, потомци и болести, које не прете али опомињу. Ниједан међу нама није био пуковник нити генерал већ смо сви били „класићи“.

Најзаслужнији за наше редовно окупљање ј класић Милан Ђокић, коме смо овом приликом уручили комплет књига са потписима свих присутних, као знак признања, што нас окупља.

Следећи сусрет је заказан за 2024. годину, када славимо јубилеј 50 година од завршетка школовања у ВА КоВ.

Миломир Миладиновић

Крушевац

СВЕЧАНА СЕДНИЦА
РЕЗЕРВНИХ
СТАРЕШИНА

Поводом 15. септембра – Дана резервних војних старешина Србије одржана је свечана седница Градског одбора Организације РВС у великој сали Дома синдиката.

Свечаној седници Градског одбора резервних војних старешина претходило је полагање цвећа на Споменик палим припадницима војске, полиције и резервног састава на Слободишту, на споменик ратнику код Фонтане, на спомен-плочу на кући у којој је становао генерал Гавриловић у улици Мајке Југовића. Војни резервисти обележили дан пробоја Солунског фронта и Дан заставе.

С обзиром на то да постоји изузетна сарадња Организације РВС и Удружења војних пензионера, свечаној седници су при-

суствовали председник ГО УВП Душан Самарџић и секретар ГО УВП Горан Мишковић.

Председник ГО РВС Слободан Лазић обратио се присутнима, пригодном говором о историјату организације која ове године

обележава 103 године постојања и рада.

Војни резервисти негују војничку част, родољубље и традиције српског народа, што је веома значајно и у мирнодопско, а посебно у време глобалне политичке кризе.

Мр Александар Симоновски

Убрзани одлазак
пензионераПОТРЕБНА ПОМОЋ
НАУКЕ

Податак да је током пандемије вируса корона живот изгубило 58.000 пензионера звони на узбуну. Ту чињеницу су недавно саопштили медији. Та цифра кореспондира са бројем становника већих градова у Србији. С једне стране податак делује нестварно, а с друге сасвим реално. Наиме, званични извори у Србији (закључно са 16. августом ове године) указују да је од короне преминуло 16.491 људи, а укупан број оболелих од короне од почетка до тог августовског дана износи 2.225.382 особе. С друге стране два супростављена податка добијају право значење тек када се у обзир узму коморбидитети, то јест болести од којих су пензионери хронично боловали пре наступања споменуте светске пошасте, а корона је само била додатни али и смртоносни окидач да скончају живот.

Мада је држава учинила историјске подвиге тиме што је у кратком року набавила маске, тестова за откривање заразе, потом респираторе, лекове и вакцине, да би тај судбински важан посао заокружили изградњом три ковид болнице, очигледно је да то све није било довољно када је реч о старијим особама. Ваљало је системским здравственим мерама омогућити им да на виши ниво подигну имунитет организма, али и створити услове за лечење пре тога стечених болести. Медицинске установе у делу трајања короне нису заказивале нити примале пацијенте на лечење од других болести. Тако се здравствено стање многих старијих особа протоком времена систематски погоршавало.

Надлежне специјализоване установе, а и друштвене институције које се

баве грађанима трећег доба и здрављем становништва, требало би да учине све како би се зауставило убрзано умирање пензионера.

Досадашње податке сакупљене током две и по године трајања пандемије, ваљало би подробно и свестрано анализирати и с тим у вези предузети конкретне мере. У праћење стања здравља пензионера требало би укључити и расположиве научне ресурсе.

Да би веома обиман и одговоран посао имао и одређену организациону и стручну форму, потребно је да се формира посебно интерресорно и интердисциплинарно тело које би било подређено Влади Републике Србије. Верујемо да би се после релативно кратког времена стекли ваљани предлози за заштиту здравља пензионера.

Здравље пензионера било је озбиљно нарушено у првом периоду пандемије, када су они снагом наредбе били затворени у својим становима. Многи за чије болести је била неопходна терапија која се састојала у шетњама и комбинацији са лековима, били су спречени у томе, па им је озбиљно поремећено ионако крхко здравље.

С обзиром на чињеницу да је вирус ковид 19 највише погодио грађане трећег доба, овој категорији становништва требало би указати повећану, а заслужену пажњу. На потезу су надлежни државни органи, а нарочито здравствени и социјални систем Републике Србије. За оне групације становништва које су у већем ризику од оболевања са смртним последицама, требало би појачати превентивне и све друге мере, у складу са медицинском доктрином.

И даље влада пандемија корона вируса, па би предузимањем одговарајућих свестраних мера могло да се заустави убрзано умирање генерације грађана у трећем добу живота

З. Пешић

Јагодина

МИЛОСАВЉЕВИЋУ
УРУЧЕНА ПОВЕЉА

У просторијама Удружења пензионера Града Јагодине, одржана је свечана седница УВПС ОпОр Јагодина, на којој је члану удружења за досадашњи самопрегортан и пожртвован рад Радославу Милосављевићу уручена Повеља УВПС.

Свечаној седници, поред више чланова породице Милосављевић, присуствовали су председник Удружења пензионера Града Јагодине, представници УВПС из Ћуприје и Параћина и бројни чланови из Јагодине.

Пригодан говор о војничкој, шаховској и животној каријери војника, писца, шахисте, супруга, оца и деде Радослава Милосављевића одржао је председник ОпОр Јагодина Бобан Радивојевић, у коме је посебно нагласио његов самопрегортан вишегодишњи рад на месту Председника ОпОр Јагодине. Након тога је, у име Удружења, Радославу Милосављевићу уручио Повељу УВПС.

Присутнима, а и руководству УВПС, бираним речима захвалио је Радослав Милосављевић, након чега је председнику ОпОр уручио једну од својих књига са посветом.

Након свечане седнице у ресторану Удружења пензионера Града Јагодине организован је пригодан коктел и дружење.

Излет Новосађана

ПОДУНАВЉУ
У ПОХОДЕ

Испуњавајући жеље својих чланова и поштоваоца излетничких дружења, Градски одбор УВПС Нови Сад организовао је излет Дунавском магистралом, посећујући Рамску тврђаву, манастир Тумане, археолошки музеј Лепенски вир и Рајкову пећину.

Војни пензионери и њихови чланови породица су са одушевљењем пратили излагање кустоса на дестинацијама које су посетили.

Рамска тврђава као непознаница за већину војних пензионера била је посебно интересантна са аспекта њене војничке намене, а посебно разне занимљиве приче из њене историје, како у време турске владавине овим просторима, тако и из римске историје.

Манастир Тумане, далеко познат по молитвама за здравље својих најмилијих, поред упознавања са његовом историјом и грађњом, већина новосадских излетника је узело учешћа у молитви у овом светом храму, и поред дугог чекања услед великог броја посетиоца ове светиње.

Археолошко налазиште у Лепенском виру, је посебно импресионирано како својим садржајем и поставком, тако и приказаним документарним филмом о његовом откривању и вишегодишњем раду професора и студената на сакупљању историјске грађе јединствене у свету, која недвосмислено доказује постојање живота људи на овим просторима у доба праисторије.

Излет је као и увек поред стицања нових сазнања о природним лепотама и историјским наслеђем на простору Србије, послужило међусобном дружењу, опуштеном ћаскању и одмору уз неизбежно храну и пиће у ресторанима у Лепенском виру.

Учесници су били одушевлени садржајем излета, а весели тон је давао женски део својом песмом у доласку и повратку.

Председник Градског одбора Нови Сад Милорад Орел, посебно је захвалио организаторима излета: потпредседнику Милану Бајићу и секретару Ибри Мањики, изневши податак да организација излета од 2011. године, када је започета, није до сада прекидана. Годишње се организују три до четири излета. И у време пандемије Ковид-19 у 2020. години организован је излет у марту и 2021. године у септембру, уз предузимање прописаних епидемиолошких мера.

Најављено је ново дружење за 8. октобар посетом Орашцу и Опленцу и манифестацији „Опленачка берба“.

М. Б.

У Лепенском виру

Манастир Тумане походи велики

Археолошко налазиште препуно је занимљивих експоната

Тужна вест о одласку у вечност нашег колеге и друга, пуковника Радољуба Матовића, болно је одјекнула међу свима онима који су га познавали. Његово срце није издржало интервенцију на Војномедицинској академији јер је одвише страдало у професији која стално одузима од живота, а за узврат готово ништа не даје. Новинарство је начин живота и унутрашња потреба која сама од себе долази.

Наш Матке, како смо га ми колеге по перу од милошта звали, био је страствени заљубљеник у новинарство, делатник који је иза себе оставио мноштво чланака, међу којима неке репортаже о пилотима до сада нису превазиђене. Безмало цели радни век Радољуб је провео у војном новинарству или у информисању о систему одбране и нашој војсци.

Рођен је 3. марта 1949. године у селу Горња Косатица код Пријепоља. Било је то време обнове земље и свеопштег сиромаштва. Маштајући о својој будућности, Радољуб је пред собом видео једино професију војног пилота. То је и био разлог што се после завршене основне школе, као најбољи ђак, запутио у Мостар, у Ваздухопловну војну гимназију.

Његов таленат за математику учинио је да на републичком такмичењу средњошколаца у Босни и Херцеговини, као ученик војне гимназије, освоји прво место. Због тога су га класићи прозвали Питагора. Био је најбољи ученик четврте класе Ваздухопловне војне гимназије у Мостару, зашта је награђен ручним часовником и десетодневним путовањем у Совјетски Савез.

Ужичким крајем 30. септембра одјекнуло је да је престало да куца срце великог човека и пријатеља, дивног оца, деде и прадеде и другогodiшњег потпредседника Градске организације УВПС Драгоја Тодоровића.

Наступио је огроман шок, неверица и туга међу његовим друговима и пријатељима, бол и туга у његовој породици, међу комшијама, колегама широм Србије као и код чланова Удружења војних пензионера Ужица, где је наш Драган пуних девет година успешно обављао дужност потпредседника, али и друге послове у оквиру Градског одбора.

Највише су затечени чланови Драганове породице, ћерка Наташа и син Небојша, унуци Тамара, Наташа, Адам и Огњен, а и прауници Вук и Мија.

Својим радом и ангажовањем у оквиру наше организације посебно се истакао и предњачио око пажње и бриге за тешко болесне, социјално угрожене и најстарије чланове, која се огледала у обиласку, пружању савета и помоћи, како лично тако и кроз институт једнократне новчане помоћи.

Радољуб Матовић
(1949-2022)

ЗЛАТНО ПЕРО РВ И ПВО

Потом је, као први у рангу, завршио Ваздухопловну војну академију, али због строгих здравствених услова није постао војни пилот. Прво место службовања било му је у Београду у сада већ чувеној 250. ракетној бригади. Био је постављен на формацијски положај командира радио-релејног вода, коју је обављао самопрегорно, дисциплиновано и уз значајне резултате.

Тада је у Радољубу прорадила клица талента за новинарство. Почео је да пи-

ше за „Крила армије“. Убрзо, у чину поручника, прелази у редакцију, где постаје уредник, да би после неколико година био и главни и одговорни уредник.

Убрзо налази своју животну сапутницу Драгицу, која је у минулим деценијама, пратећи супруга, спознала сву тежину професије војног новинара.

Жељан нових знања, Радољуб започиње и ванредно школовање на Високој војнополитичкој школи ЈНА коју завршава са високим просеком. Такође је завршио и Школу новинарства при Југословенском институту за новинарство у Београду. Када је реч о образовању, ваља додати и то да је Матовић завршио и двогодишњу школу енглеског језика.

Сарађивао је са редакцијама многих листова и часописа, телевизијским и радио-станицама у СФРЈ, СРЈ и Републици Србији. Био је недостижан репортер у представљању војних пилота и те изузетно захтевне професије.

Нарочито активан био је у промовисању позива војног пилота. Са екипама старијих и питомаца војних академија обилазио је све крајеве Југославије, представљајући речју, песмом и игром пилотску свакодневицу. Родоначелник је, организатор и реализатор акције „Напиши писмо пилоту“ која је спроводила у основним и средњим школама. Најуспешнији дечаци и девојчице имали су прилике да посете неки од војних аеродрома и да лете у хеликоптеру или транспортном авиону. Управо захваљујући тим акцијама, није било проблема у регрутовању војних пилота.

Године 1974. Радољуб је изабран на функцију председника омладине за Ратно ваздухопловство и противваздухопловну одбрану. Био је омиљен међу ко-

легама. Ведрог духа и увек расположен за шалу на репертоару је имао најновије вицее које је радо преносио саговорницима.

Успеси у раду и велики број аналитичких и репортерских текстова препоручили су Радољуба Матовића и за главног и одговорног уредника Недељног илустрованог листа „Фронт“, који је 1992. године, заједно са „Народном армијом“, фузионисан у недељник „Војска“. Имао је истанчани осећај за добру тему. Није штедео себе, а ни новинаре у тој редакцији када је требало учинити напор да се прикупе подаци за добар текст који осликава истину. И управо истина за којом је трагао све време била му је водила у новинарском и уредничком раду. Трудио се да буде објективан, а као главни и одговорни уредник да новинарима, фоторепортерима и свима другима у редакцији створи услове за рад.

Од 1992. године је на челу Службе за односе са јавношћу у Министарству одбране, уједно и портпарол тог министарства, све до пензионисања (1. јула 2004. године). Пратио је тадашњег министра Павла Булатовића на многим догађајима и путовањима, обавештавајући најширу јавност о значајним активностима за одбрану земље.

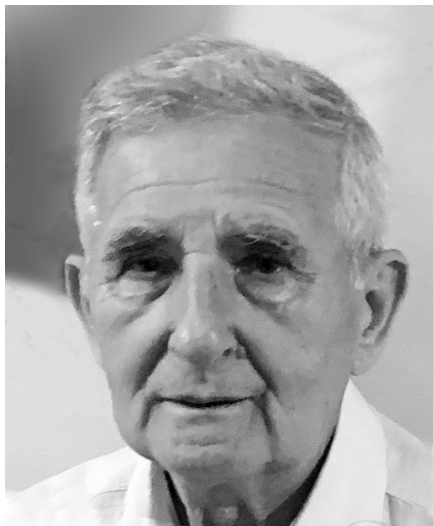
Аутор је и неколико публикација о нашем РВ и ПВО. Уредник је културне књиге посвећеним палима за слободу 1998. и 1999. године „Јунаци отаџбине“. Више пута је одликован, а добитник је и већег броја друштвених признања.

Престало је да пише златно перо РВ и ПВО. Наш друг, пуковник Радољуб Матовић Раде, преселио се у небеска плаветнила.

3. Пешић

Драгоје Драган Тодоровић
(1945 – 2022)

УЗОР ДРУГИМА

Драгоје Тодоровић рођен је 19. 2. 1945. године у Подујеву, као најмлађи син мајке Зорке и оца Николе, кога Драган није могао да упозна, јер су га балисти убили септембра 1944. године. Имао је два старија брата и три сестре који су у међувремену умрли.

Након завршетка основне школе, Драган свој животни пут усмерава према Војсци, одлази у Љубљану на школовање у Средњу техничку подофицирску школу, коју успешно завршава 1964. године, те као примеран питомац и старешина добија распоред у гарнизон Ужице (398. пук везе). О његовом службовању и раду у овој елитној јединици ЈНА, говоре одличне оцене, додељена одликовања као и остала признања која је Драган заслужиено добио.

На свој захтев, после 28. година активне војне службе у Ужицу,

1992. године одлази у превремену пензију и то у чину заставника прве класе.

Драган је био веома динамичан и одговоран човек, пун снаге и елана, како на пословима у Војсци тако и као одличан фудбалер,

годинама је био редован члан првог тима гарнизона Ужице.

Драган се несебично ангажовао у раду Удружења војних пензионера Ужице, где је на функцији потпредседника Удружења од 2014. године, а стицајем околности обављао је и друге послове при чему је дао огроман допринос успешном функционисању наше организације. У садашњем сазиву Скупштине УВПС Драган је изабран за делегата као представник Града Ужица.

За свој рад од стране Главног одбора УВПС је награђен плакетом, од МО добио је сребрну значку посвећену 100-годишњици победе српске војске у Великом рату, а Градски одбор УВПС Ужица му је доделио захвалницу.

Био је поштован, јер је увек био искрен и поштен, човек од речи и на крају довољно је рећи да је Драган био веома добар човек.

На предлог Градског одбора УВПС Ужица, Главни одбор донео је одлуку да се Драгоју Тодоровићу, постхумно додели Повеља УВПС, која ће породици бити накнадно уручена.

Р. Ђорђевић

Мит о свемирском програму Југославије

ГДЕ ИМА ДИМА...

После распада Југославије њена наследница Србија баштини неколико митова о некадашњој моћи СФРЈ. Најзанимљивији мит који до данас изазива гомилу спорова бави се југословенским свемирским програмом. Према једној верзији, он је помогао Америци да прва слети на Месец, а према другој, био је само „навлакуша“ коју је Јосип Броз Тито Американцима продао за „баснословне суме“

О свемирском програму СФРЈ почело је да се говори крајем 90-их година прошлог века у јеку популарности теорија завере о узроцима распада Југославије. Многи су сматрали да је то само још једна заблуда и измишљотина људи који су патили од југоносталгије, заједно са тајном израдом нуклеарне бомбе, обореним НЛО и сецирањем ванземаљаца на ВМА у Београду, као и сопственим рачунарима и роботима. Узгред, испоставило се да је последње заиста постојало у Југославији.

Број присталица теорије о свемирском програму Југославије увећао се после приказивања полудокументарног филма словеначке производње „Хјустон, имамо проблем“ из 2016. године. Аутори филма су сакупили све разноврсне информације о југословенским истраживачима у сфери освајања свемира, а у неколико интервјуа рекли да око 80-90% садржаја приказаног у филму има потпору у реалности.

Мит почиње од човека по имену Херман Поточник. Он је био аустроугарски инжењер, али Словенци истичу да је његова домовина Словенија.

После Првог светског рата он се бавио проучавањем астронаутике, а од 1925. године посветио се пројектовању свемирске технике. 1929. године, скоро одмах после изненадне Поточникове смрти, објављена је његова књига „Проблем савладавања свемирског простора: ракетни мотор“. У њој су описане могућности стварања свемирских станица и Земљиних вештачких сателита са великим бројем детаљних илустрација. Године 1935. Поточникова књига је преведена на руски језик и неки сматрају да је она утицала на рад самог Сергеја Корољова.

На Западу идеје словеначког инжењера нису наишле на подршку. Али југословенска служба безбедности се, напротив, после Другог светског рата наводно заинтересовала за Поточникове радове и 1947. године успела да набави „тајне документе“ инжењера који је требало да буду основа за његову другу књигу о освајању космоса.

Према теорији, о овом вредном открићу одмах је обавештен Јосип Броз Тито. Он је наложио да се са тим материјалима упознају сви научници у земљи. Стручњаци који су проучили

Херман Поточник

цртеже уверавали су Тита да се у њиховим рукама налази готово окончан план слања човека на Месец. Схвативши да се ради о врло важном открићу за малу земљу између Истока и Запада, Тито је наредио да се покрене југословенски свемирски програм.

Крајем 50-их година у Југославији се интензивно радило на изградњи специјалног објекта – подземног аеродрома Жељава, а касније се на његовој бази појавио тајни „Објекат 505“, где су, према речима присталица теорије завере, спровођена испитивања југо-

словенских свемирских апарата.

На аеродрому се налазило пет писти и четири тунела широка тридесет и висока осам метара. У подземним просторима „Жељава“ биле су смештене три појачане ескадриле МиГ-21, магацини, лабораторије, радионице, стамбене просторије и аутономни извори за независан живот две хиљаде људи. „Објекат 505“ био је заштићен од свих врста постојећег наоружања, укључујући нуклеарне бомбе, снаге до 20 килотона.

Југословени су намеравали да престојну СССР, који је 1957. године лансирао у свемир први вештачки сателит, и то „скоро да им је пошло за руком“. Према легенди, у посебан модул тростепене ракете југословенски на-

учници су сместили животињу која је за Балкан скоро тотемска – свињу! Ракета „Триглав-1“ достигла је стратосферу, након чега се срушила у територијалне воде Италије у Јадранском мору, а југословенска војска је, наводно, без дозволе прешавши границу, Италијанима, који ништа нису ни слутили, испред носа однела живо (!) прасе.

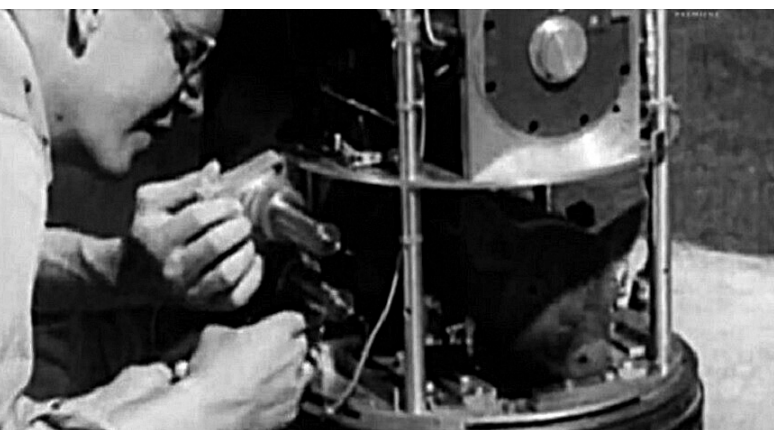
Према речима аутора мита, југословенским научницима је било све теже да усавршавају технологије. Свемирски програм је био сувише скуп работа, а Југославија није имала ресурсе каквим су располагали СССР и САД.

Осим тога, 1960. године ЦИА је наводно сазнала да СФРЈ планира да освоји свемир. Вашингтон је желео по сваку цену да се домогне југословенског свемирског програма са свим његовим достигнућима. У условима погоршане финансијско-економске ситуације у земљи Тито је наводно одлучио да све прода Америци. Захваљујући идејним решењима добијеном од Југославије Наса је успела да унапреди свој програм и искрца човека на Месец. Део присталица теорије завере спреман је да на том месту стави тачку. Према њима, све је легло на своје место: Југославија је победила, јер је захваљујући њој Америка постигла успех у освајању свемира.

Према другој тачки гледишта, прича о свемирском програму СФРЈ на томе се на окончава, него у њој следи драматичан обрт. Водећи инжењери

*Јосип Броз
Тито и краљ
Марока Хасан II*

*Архивска
фотографија*

Објект 505

„Објекта 505“ су наводно мало нафризирани извештаје и преувеличали своја достигнућа, те после неколико сусрета са званичним представницима САД у Београду посао је био склопљен. Све је финиширано у амбасади СФРЈ у Вашингтону. Југословени су тражили три милијарде долара за свој јединствен програм, али Американци су цену оборили на 2,5 милијарде.

Затим је требало сву опрему и документацију неprimетно пребацили у САД. Друг Тито је, како се наводи, за то смислио читаву афричку турнеју и на свом броду са неколико пратећих бродова отишао у Мароко. Тамошњи краљ, наравно, није знао да је Тито, који му се сручио на главу као летњи

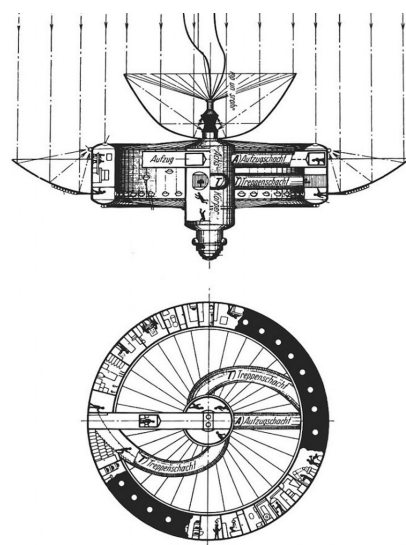
снег са својим „караваном мира“, просто искористио његову земљу за продају драгоценог твара Американцима. Тито је два дана провео у гостима у Казабланци и Маракешу, а свемирски програм Југославије је за то време наводно истоварен у једној од војних база САД у Мароку.

Тако је, према теорији завере, Југославија доживела процват, животни стандард у њој је порастао и био највиши у социјалистичком блоку управо захваљујући продаји свемирског програма. Међутим, убрзо су са друге стране океана стигле лоше вести: Американци, који су пажљиво проучили све добијене материјале, закључили су да су преварени. Програм је био

незавршен, са великим бројем погрешних прорачуна.

Американци су наводно тражили објашњење од Тита и маршал је, желећи да избегне скандал, у октобру 1963. године отишао на преговоре са Кенедијем. „На срећу“ по Титу у Њујорку су српски четници у емиграцији организовали на њега атентат, који је маршал преживео и вратио се кући, избегавајући преговоре. Месец дана касније извршен је атентат на Кенедија, који знамо како се завршио.

Затим је, према теорији, још неколико председника САД покушало да натера југословенског лидера да или врати новац или да докаже да његов свемирски програм функционише. Према једној верзији, амерички председник Линдон Џексон је захтевао од Тита „да учини да технологије прораде“ или ће САД „саме повратити свој

Један занимљив цртеж из тог доба

новац“. А државни секретар Дин Раск, који је стигао у Београд на преговоре с маршалом, натукнуо је да би САД могле да растуру Југославију ако њихови захтеви не буду задовољени.

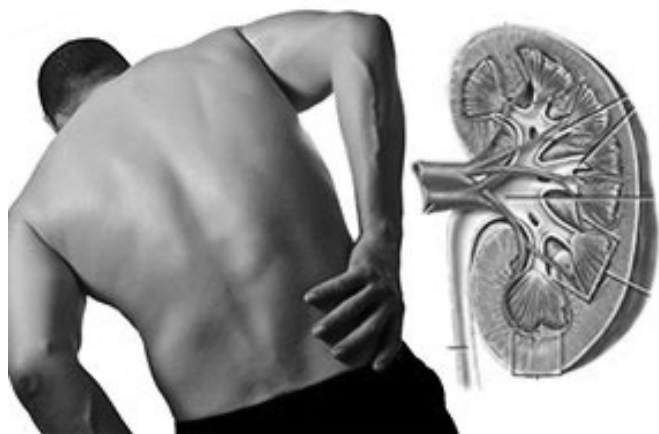
Било како било, САД су својим трудом постигле успех у освајању свемира и 1969. године „Аполо-11“ је одвео човека на Месец и вратио га назад. Након тога је 2,5 милијарди долара, које је Југославија добила за свемирски програм, претворено у зајам. Према новом курсу то је већ била знатно већа сума. Присталице теорије завере спомињу 30 или чак 40 милијарди долара. Тито није успео да врати овај новац, а Американци, озлојађени на Југославију, наводно су испунили своје претње и почели да припремају распад земље. Тако бисмо укратко могли да препричамо теорију завере у вези са југословенским свемирским програмом. Свако нека сам одлучи да ли ће у њу поверовати или не. У сваком случају, овај мит се добро уклапа у став о Балкану, према којем је упркос логици тамо све могуће. А како се каже: где има дима, има и ватре.

*Чланак је преузет
са сајта **Balkanist.ru***

Када болест поодмакне

ВИСОКА ЦЕНА ЗАНЕМАРИВАЊА БУБРЕГА

Бубрежне болести често су непрепознате и нелечене, јер оболели дуго нема изражене симптоме, а многе особе немају навику да макар једном годишње ураде лабораторијске анализе

Бубрези имају веома важну функцију у организму

Дневно треба попити око сам чаша воде

Због потпуног отказивања бубрега у Србији се на дијализи налази више од 4.800 болесника. Број бубрежних болесника расте са повећањем броја старих. Слабљење рада бубрега не испољава се кроз изражене симптоме, па су бубрежне болести често непрепознате и нелечене.

Др Стеван Павловић, нефролог и дугогодишњи начелник у Клиници за нефрологију Клиничког центра Србије у Београду и једно време координатор за трансплантације у Ургентном центру, указује да се најчешће многи људи према бубрезима неодољиво понашају.

Главна функција бубрега је излучивање токсичних производа метаболизма и вишка течности из организма.

Нема бола, а обољење напредује

Бубрези излучују отрове из нашег организма, од њиховог правилног рада зависи какви ће бити крвна слика и стање крви. То је хормонски орган и од њега зависи рад многих органа у телу. Невоља је што 70 одсто људи оштети бубрежну функцију због такозваних „немих“ обољења - значи бубрези не боле, нема изражених здравствених тегоба, а бубрег трпи.

Код нас превентивна медицина није довољно развијена, па се дешавало да нефролози, специјалистима за бубрежне болести, стигну пацијенти код којих се у старим налазима из лабораторије види да и по 20 година имају протеине у мокраћи, али лекар опште праксе није обратио пажњу на тај знак. Истина је да је таква особа живела и радила, али др Павловић указује на то да би таква пацијент, да се на време јавио нефрологу био поштеђен дијализе. Дијализа се може избећи или значајно одложити уз редовне прегледе и праћење стања.

Да макар бубрезима омогућили норма-

лан рад пожељно је да се пије од литар и по до два литра течности. Чак трећина болесника на дијализу стигне због нелечиве хипертензије дневно, али лекари подсећају да се код тешких срчаних болесника мора водити више рачуна о попијеној количини. Здрав бубрег може физиолошки да избаци 20 литара воде дневно: здрав младич или девојка могу да попију толику количину течности и бубрег ће избацити свих 20 литара у току 24 часа. Међутим, болестан бубрег нема тих могућности.

Препорука је лекара да се узима довољно течности, може и чешмоваче, али у неким деловима Србије, поготову у Војводини где вода није хемијски апсолутно исправна, боље је пити флаширану воду.

На питање како бубрези подносе алкохолна пића, др Павловић подсећа на велику медицинску студију у скандинавским земљама где је доказано да је једини алкохол који помаже здрављу - чаша доброг црног вина. Сва друга пића и количине веће од две чаше су практично лоши за здравље. Додаје и да је такозвани „бели“ алкохол токсичан, али ипак мање опасан од обојених пића - вињака или коњака.

ОСАМ ПРАВИЛА ЧУВА БУБРЕГЕ

1. Редовно контролишите рад бубрега преко лабораторијских анализа крви и мокраће и ултразвучним прегледом уколико имате један или више фактора ризика
2. Често контролишите ниво шећера у крви
3. Мерите редовно крвни притисак
4. Не узимајте лекове које вам није прописао лекар
5. Пијте свакодневно довољну количину течности
6. Престаните да пушите
7. Трудите се да одржите нормалну телесну тежину: дебљина оптерећује бубреге
8. Будите физички активни

И ЈЕДНО „ДА“ РИЗИК ПО БУБРЕГЕ

- Имате ли повишени крвни притисак?
- Имате ли шећерну болест?
- Да ли сте гојазни?
- Имате ли више од 65 година?
- Да ли је било болести бубрега у вашој породици?
- Да ли сте малокрвни?

Ако имате један или више потврдних одговора јавите се лекару.

Код гојазних - ради за двоје

Бубрезима опасност прети и од дебљине. Код гојазних особа бубрег мора да ради за двоје и под великим је оптерећењем, а временом то доводи до озбиљне хроничне болести.

Болести бубрега најчешће су изазване инфекцијама, метаболичким поремећајима, токсинима и другим узроцима, а испољавају се као упале бубрега и акутна, односно хронична смањена функција бубрега (бубрежна инсуфицијенција).

Одређене болести, као што су лупусна нефропатија или упале бубрега пиелонефритис) типично погађају жене. Ризик од хроничне бубрежне

инсуфицијенције је скоро подједнак код оба пола. Према једном броју студија, већу вероватноћу за хроничну бубрежну инсуфицијенцију имају жене у односу на мушкарце. Оно што забрињава јесте податак да је број жена на дијализи нижи него број мушкараца. Могући разлог за то је што код жена ово обољење спорије напредује, али постоје и неке културолошке и психолошке препреке зашто жене уопште не започну или касније иду на дијализу.

О. Поповић
Извор: Магазин

Реч стручњака

НА ДИЈАЛИЗИ ЗБОГ ВИСОКОГ ПРИТИСКА

Др Стеван Павловић, нефролог

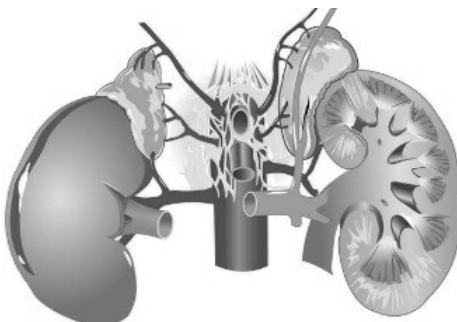
Бубрег у највећем броју случајева униште друге болести које не дају изражене симптоме, попут високог крвног притиска, шећерне болести и гломерулонефритиса (имунолошка болест код које бубрег губи беланчевине и суши се) - објашњава др Павловић

Чак трећина болесника на дијализу стигне због нелечене хипертензије, између 15 и 20 одсто због нерегулисаних шећерне болести.

Зато је његов савет да се после тридесет година барем једном годишње ураде лабораторијска анализа крви и мокраће, редовне провере вредности шећера у крви и измери крвни притисак. Што смо старији, минималне анализе треба поновити два пута годишње. Посебна пажња потребна је код особа које у породици имају бубрежне болести, дијабетичаре или хипертоничаре, јер и овде је наслеђе веома важно. Наравно, на контроле треба да од-

Притисак треба стално контролисати

Нефролошке болести остављају трага

лазе и особе које немају таква породична оптерећења болестима.

-Анализа мокраће показује да ли бубрег губи беланчевине што води у гломерулонефритис, најчешћи разлог за дијализу.

Ултразвучни преглед бубрега је веома важан јер постоји 13 бубрежних обољења - разлика у величини, гломерулонефритис, хидронефроза, камен у бубрегу, које се могу открити овим прегледом.

Колико су бубрежна обољења данас фаталне болести?

-Захваљујући савременој компјутерској опреми за дијализу и добрим лековима којима се поправља и прати стање крвне слике, костију и осталих органа, људи који одлазе на дијализу живе много дуже него пре. Мој најстарији пацијент на дијализи има 96 година, а на дијализи је већ осам година - каже др Павловић који је од 2011. године на челу приватне немачке болнице у Србији - у Новом Саду има преко сто пацијената, у Београду 170, а ради и у Нишу.

За први аларм да бубрези не раде до бро довољни знак су повишене вредности креатинина и појава беланчевина, еритроцита и леукоцита у мокраћи (ОКОМ невидљиви трагови крви, односно црвена и бела крвна зрнаца у урину).

- Када бубрег отказује прво расту вредности урее и креатинина, потом особа постаје анемична, односно погоршава се крвна слика. Како слаби бубрежна функција пада калцијум. Све то покажу резултати анализе крвне слике - каже наш саговорник.

Када бубрежна болест из „неме“ фазе, без симптома, прелази у видљиво стање?

- Код пацијента се појаве општа слабост у зглобовима, малаксалост, мука, гађење, губитак апетита... Организам се напуни отровима који узрокују ове тегобе. Истина је да симптоми личе на многе стомачне болести, али преко њих не треба олако прелазити. Често су ове тегобе већ знак да је касно за озбиљно лечење, бубрежна функција је доста пропала. Имали смо случајеве да нам дође човек који се никада није лечио, није одлазио код лекара и шаљемо га право на дијализу - каже наш саговорник.

О. П.

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, односно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Beograd, Sazonova 18a
Tel: 011/2435-924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel: 011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatizonex.rs
info@slusniaparatizonex.rs

25
Godina sa
Vama

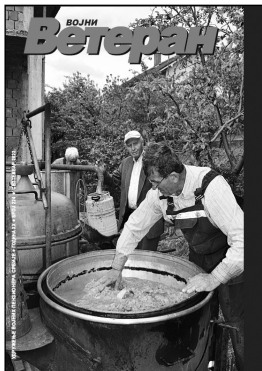

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Снимио:
Звонимир Пешић

Година XIX. Број 224 • СЕПТЕМБАР 2022.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабач),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахрањивања преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
 - упис у матичну књигу умрлих,
 - спроводница за пренос покојника,
 - штампање посмртних плаката,
 - продаја погребне опреме,
 - превоз покојника,
 - организација војних почаста,
 - помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
 - Умањење укупних трошкова за висину рефундације
 - бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.
- Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почаста преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Није им помагало ни
паметно оружје, када
су за мете имали луде
главе.*

*Осврћући се уназад,
замаглили смо поглед
унапред.*

*У борби међу онима на
врху, колатерална
штета у подножју
је неминовна.*

*Од толико свијетлих
перспектива,
већини је пао мрак на
очи.*

*Кажу да нам је добро.
Какви смо, тако нам и
треба.*

Боривоје Б. Оровић

TANJAdent

Стоматолошка ординација
„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких
услуга војним пензионерима и чла-
новима њихове породице, са 10%
попуста.
Такође се нуди и могућност одло-
женог плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х